

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

18 miljoen jaar
Theosofia, 150 jaar
Theosofie

De Gouden Keten
van Wijsheid

Kerstmis: voornemens
of besluiten

Goed voorbeeld doet
volgen

De basis van de
astrologie

Wat sterbevingen ons
kunnen vertellen

2025

18 miljoen jaar Theosofia,
150 jaar Theosofie

De drie grondstellingen van de Theosofie

Hoe verstrekkend de theosofische leringen ook zijn, ze zijn gebaseerd op drie Grondstellingen. Voor een goed begrip van de Theosofie is het nodig die goed te overdenken.

De eerste grondstelling: Grenzenloosheid

*Eén Alomtegenwoordig, Eeuwig, Grenzenloos, Onveranderlijk BEGINSSEL, waarover alle bespiegeling onmogelijk is, aangezien het het menselijk bevattingsvermogen te boven gaat en door elke menselijke uitdrukking of vergelijking slechts kan worden verkleind. Eén absolute werkelijkheid die voorafgaat aan alle gemanifesteerd, beperkt zijn.**

En hoewel onkenbaar, vormt deze absolute werkelijkheid de grondslag voor al het leven.

De tweede grondstelling: Cycliciteit

*De Eeuwigheid van het Heelal in toto als een grenzenloos gebied; periodiek 'het veld van talloze zich manifesterende en verdwijnende Heelallen', die 'de zich manifesterende sterren' en de 'vonken der Eeuwigheid' worden genoemd.**

Alle wezens zijn onvergankelijke 'vonken der Eeuwigheid', die afwisselend fasen van actief leven en innerlijke rust (slaap of dood) doorgaan, in een onophoudelijk cyclisch proces.

De derde grondstelling: De essentiële gelijkwaardigheid van al het leven

*De fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Over-Ziel, die zelf weer een aspect van de Onbekende Wortel is; en de verplichte pelgrimstocht voor elke Ziel – een vonk van eerstgenoemde – door de Kringloop van Incarnatie (of 'Noodzakelijkheid') in overeenstemming met de Cyclische en Karmische wet, gedurende het gehele tijdperk.**

Hetzelfde Ene Leven doorstroomt het hart van alles wat bestaat. Alles leeft. Er bestaat geen dode materie. Daarom is alles in essentie *gelijkwaardig*. Alles bezit latent dezelfde vermogens als het grotere geheel waar het deel van is (Over-Ziel) en *ontplooit* deze inherente vermogens geleidelijk, door zich steeds opnieuw te belichamen (tweede grondstelling). Deze bewustzijns-groei vindt altijd plaats *in wisselwerking met elkaar* en is grenzenloos (eerste grondstelling).

* Bron: H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*, p. 43-47 (paginering originele editie).

Zie voor meer uitleg onze website:

blavatskyhouse.org/nl/over-ons/theosofische-leringen/

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

46e jaargang | nummer 6 | december 2024

Licht op ...

18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie

p. 174

In 1875 startte de Hiërarchie van Mededogen een grote spirituele impuls in de wereld, waarbij H.P. Blavatsky een sleutelrol speelde. Waar staan we nu, na 150 jaar, wat is er bereikt? En waarom is het ook nu van groot belang de Theosofie te verspreiden? In onze lezingen van januari tot en met mei 2025 willen we deze impuls in een veel breder licht zetten dan alleen de focus te richten op Blavatsky.

Herman C. Vermeulen

De Gouden Keten van Wijsheid

Wie ontvouwt het plan?

p. 177

Dit is de Nederlandse vertaling van de lezing die Claudia Bernard gaf op het Duitse symposium van 24 september 2024. De lezing laat zien hoe we onze inzet en toewijding een krachtige, wijze basis kunnen geven, die ver uitstijgt boven het emotionele niveau. Claudia brengt ingewikkelde informatie terug tot zijn spiritueel-simpele kern, direct te begrijpen door ieders hart. Een grote hulp voor wie hiermee voor het eerst kennismakt, of wie het nog moeilijk vindt anderen met deze ideeën te inspireren.

Claudia Bernard

Kerstmis: voornemens of besluiten

p. 184

We hebben aan het eind van het jaar vaak goede voornemens. Die uit te voeren blijkt heel moeilijk. Hoe komt dat?

Barend Voorham

Goed voorbeeld doet volgen

Hoe een basisschoollerares van haar leerlingen enthousiaste lezers maakte

p. 191

Basisschooldocent Anne Steenhoff schrok zich kapot van het leesniveau van haar leerlingen. In plaats van af te wachten en het initiatief aan de directie over te laten, nam ze het heft in eigen hand om dit te verbeteren. Hoe? Door zelf – voor – te lezen.

Bouke van den Noort

Jantar Mantar in Jaipur: een 18e-eeuws astronomisch observatorium.

De basis van de astrologie

Waarop is de oorspronkelijke astrologie gegrond?

p. 195

Dit artikel is het eerste in een serie, waarin we uitleg geven over de aard en waarde van astrologie. En daarmee bedoelen we iets heel anders dan de oppervlakkige horoscopen in de krant of in een tijdschrift. De serie is gebaseerd op de lezingen die Joop Smits hierover hield op 8, 15, 22 en 29 januari 2020.

Studiegroep

Gesignaleerd

202

» Wat sterbevingen ons kunnen vertellen

Uw Vragen

205

» Wat betekent Krishna?

Activiteiten Agenda

207

» Online lezingen in januari en februari

Licht op ...

18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie

Het einde van het jaar, lang leve het nieuwe jaar

Wij kijken terug op een onrustig 2024. Het is een jaar vol met problemen, waaronder oorlogen. Het is een jaar waarin de vredesduif geen plek had om te landen. Een jaar waar de Theosofie veel in kan en kon betekenen, maar waarbij ze niet altijd de opening heeft gehad die ze verdient, of de opening heeft gevonden om deze wijsheid door te laten klinken.

In dat licht is de komende jaarwisseling belangrijk. In 2025 is het 150 jaar geleden dat de *Theosophical Society* werd opgericht. Het is dus een jubileumjaar. H.P. Blavatsky en haar Leraren gaven in 1875 de impuls die heeft geresulteerd in een theosofische organisatie, die zich na het overlijden van Blavatsky (in mei 1891) heeft vertakt in een aantal verschillende theosofische organisaties.

De komende periode gaat voor de Theosophical Society Point Loma (TSPL) een spannende en intensieve periode worden. In de tweede helft van ons lezingenseizoen 2024-2025, van januari 2025 tot en met juni 2025, organiseert de TSPL een serie belangrijke lezingen. Wij willen het 150-jarig bestaan van deze impuls in een veel breder licht zetten dan alleen de focus te richten op Blavatsky. Wij willen laten zien dat zij het boegbeeld was van een veel grotere organisatie, die al 18 miljoen jaar actief is en die niet of zeer weinig bekend is in onze wereld. De oprichting van de theosofische organisatie in 1875 is een van de vele pogingen ervan geweest om de Theosofia weer onder mensheid te verspreiden, verricht door wezens die ons vooruit zijn, om op die manier de mensheid te helpen meer mens te worden en boven het dierlijk gedrag uit te komen. Vandaar dat onze lezingenseries tot aan juni 2025 als centraal thema hebben: *18 miljoen jaar Theosofia, 150 jaar Theosofie*.

Wat willen we met deze lezingen? We zullen de lezingen vanuit een aantal invalshoeken geven. Deze 'Licht op' heeft niet de ruimte om dit allemaal verder uit te werken. Dat zullen we doen gedurende de komende 5 maanden in 20 lezingen van elk ongeveer 1 à 1,5 uur. We hopen de inhoud van deze lezingen aan het eind van het lezingenseizoen in een totaalpublicatie uit te kunnen brengen.

Kortom, we willen graag de gehele ijsberg aandacht geven en niet alleen zijn top. We willen de 1875-impuls, die aangevoerd is door Blavatsky en haar Leraren en hun medewerkers, laten zien als een uiting van een organisatie die al 18 miljoen jaar aan het werk is, en onder andere bekend staat onder de naam de *Loge van Wijsheid en Mededogen*.

Dat Blavatsky de afgelopen 150 jaar als het aangezicht heeft gediend voor alle theosofische kennis die in de wereld is verspreid, in zuivere of vervuilde vorm, daar bestaat geen twijfel over. Maar daarover straks meer.

Bezoek onze website blavatskyhouse.org voor alle informatie over de lezingen. Heb je een lezing gemist? Onze lezingen kunnen altijd alsnog bekeken worden op ons YouTube-kanaal, Theosophical Society Point Loma - NL.

We zijn nu 150 jaar verder

De vraag is gerechtvaardigd: waar staan we nu, na 150 jaar, wat is er bereikt? Hebben we bereikt wat we wilden bereiken? We hopen dit in de lezingenserie in de eerste helft van 2025 uitgebreid te bespreken.

Niet dat deze 150 jaar probleemloos zijn verlopen. Geenszins; groei moet blijkbaar met pijn gepaard gaan, hoewel dit niet zou hoeven volgens onze inzichten, als we meer in harmonie met de grote wetten zouden leven. Nieuwe inzichten geven ons meer licht, maar laten ook zien wat er opgeruimd moet worden, omdat er anders geen vooruitgang is te bereiken.

Deze inzichten kunnen gebruikt worden ten gunste van de mensheid in de meest brede zin, maar kunnen ook ten eigen gunste gebruikt worden — kennis geeft verantwoordelijkheid. Dat de Theosofie in de 150 jaar van zijn bestaan ten eigen gunste misbruikt is, daar is geen twijfel over mogelijk. Om de Theosofie goed te kunnen begrijpen en de consequenties ervan te willen doorzien, is een strakke en gedisciplineerde werkwijze nodig.

Wetenschappelijke werkwijze

Het 150-jarig bestaan van de theosofische organisaties is ook buiten theosofische kringen niet aan de aandacht ontsnapt. Er zijn namelijk vernietigende artikelen geschreven over het werk van H.P. Blavatsky en haar Meesters – wat op zich niets nieuws is – door historici die beweren een wetenschappelijke status te hebben.

Waar ik de meeste problemen mee heb, is het feit dat wetenschappelijke historici die onderzoek hebben gedaan naar de Theosofie, naar de werkwijze in de tijd van Blavatsky, en naar de organisatie, de Leraren en hun leerlingen, in hun publicaties tot de simpele conclusie komen dat het allemaal nep is.

Laten we kijken wat er nodig is om een wetenschappelijk verantwoord artikel te schrijven en dit ook gepubliceerd te krijgen. Stel, ik wil een artikel geplaatst krijgen over de wetenschappelijke kijk op relativiteit in een goed bekendstaand wetenschappelijk tijdschrift. Dan moet ik aantonen welke studie ik gevolgd heb en aan welke universiteiten ik gestudeerd heb, in relatie tot de strekking van het onderwerp. Ik moet aangeven welke vakcollega's mijn artikel ondersteunen en wat hun achtergrond is. Als ik het onderwerp waar mijn artikel over gaat niet heb bestudeerd, wordt mijn artikel zonder meer afgewezen.

Ons punt is: hebben de genoemde historici de Theosofie bestudeerd voordat ze conclusies trokken? In de Theosofie spreken we over krachten en energieën die zelfs voor de huidige wetenschap niet of nauwelijks bekend zijn. Daar hebben mensen die de Theosofie niet bestudeerd hebben, het moeilijk mee. Toch is het een wetenschappelijk erkende methode om een dergelijke stelling (het bestaan van onontdekte krachten) voorlopig aan te nemen en dan te kijken of die door de feiten wordt ondersteund.

Het is in de wetenschap niet ongewoon dat men op basis van een hypothese of stelling werkt. Zo is bijvoorbeeld de snelheid van licht nog steeds niet definitief bepaald. Einstein heeft aangenomen, gesteld, dat het licht zich in alle richtingen even snel voortplant. Dit is iets wat tot op heden nog niet bewezen is. En laten we duidelijk zijn: dat te bewijzen is zeker geen eenvoudige zaak. Maar de lichtsnelheid is wel de maateenheid waar we ons het gehele heelal mee dimensioneren. Stel dat Einstein's stelling niet altijd zo blijkt te zijn, wat blijft er dan over van ons beeld van het heelal?

De Theosofie is zeker zo wetenschappelijk als de wetenschap maar kan zijn

En om dat te herkennen, moet je je erin verdiepen. Een van de grote struikelblokken is de waarde van de historische theosofische documenten. Het grootste deel van de correspondentie die de Meesters hebben gevoerd, ligt in de *London Library*. Die brieven werden geprecipiteerd. Dat proces houdt in: je maakt brieven of andere documenten door koolstof uit de lucht neer te laten slaan op papier, in de vorm van een handschrift. Nu wordt elke dag door vele honderdduizenden kopieermachines precies hetzelfde gedaan, op elektrostatische wijze, door koolstof of geschiktere stoffen (we noemen dat 'toner') neer te laten slaan op papier. Hoe vreemd was het wel niet, toen dit in de tijd van Blavatsky (eind 19e eeuw) werd gedaan?

Een ander proces dat niet wordt begrepen, is de communicatie tussen de Meesters en H.P. Blavatsky, en tussen de Meesters en hun leerlingen. Denk eens aan dit voorbeeld: als ik nu iemand opbel via mijn en zijn mobiele telefoon, en hem vraag: "Wil je voor mij de volgende tekst opschrijven en doorgeven aan xxx?" En ik bel ook iemand anders op, ook via zijn mobiele telefoon, en ik citeer een aanvullende tekst op de eerste boodschap, met het verzoek: "Voeg deze twee samen." Wat is dan het resultaat? Een document dat uit verschillende handschriften bestaat die mogelijk ook een wat ander taalgebruik laten zien. Ditzelfde principe verklaart de verschillende stijlen die in de geschriften van de Meesters soms te zien zijn.

Om Blavatsky's werk en de werkwijze van de Loge van Wijsheid en Mededogen op zijn echte waarde te kunnen schatten, heeft men een diepere kennis van de Theosofie nodig. Maar nog belangrijker is het om deze kennis

zelfstandig te toetsen en vervolgens te *leven*: het *zijn* van deze kennis. Alleen door deze in het dagelijks leven toe te passen, ervaart men de waarde en kracht van deze kennis.

Strijd om de leringen in zijn zuivere vorm beschikbaar te houden

Ware Theosofen zijn in een voortdurende strijd gewikkeld om de Theosofie zuiver te houden: om deze in zuivere vorm beschikbaar te houden, maar ook om de kennis omtrent zijn bron en de werkwijze van de Hiërarchie van Mededogen in leven te houden. Vaak wordt met de beste bedoelingen de Theosofie gepopulariseerd om meer belangstelling te trekken. Maar we moeten niet willen concurreren met de aantrekkelijk gemaakte *social media*. De Theosofie is van een geheel andere aard. Op de *social media* zijn wij zeker niet het populairste kanaal.

Nu is de poging om de Theosofie populairder te maken, zeker niet verkeerd. Maar dit moet niet gebeuren door de originele bronnen en documenten aan te passen waar wij dat nodig vinden, denkende dat het een verbetering is. Schrijf of spreek in populaire bewoordingen, maar doe dat wel overeenkomstig de originele bronnen. Dat is best wel een uitdaging. Stel duidelijk: “Zoals ik de principes begrepen heb.”

Is de Theosofie te definiëren?

Ook dit is een belangrijke vraag, als we de Theosofie ondogmatisch willen houden. Het woord Theosofie komt van de twee Griekse begrippen ‘Theos’ en ‘Sophia’, samengetrokken tot ‘Theosofia’: de Wijsheid van de Goden. Deze kennis is geen afgeperkt gebied. De definitie van Theosofie is afhankelijk van wie deze wijsheid bestudeert en wat diegene ervan begrepen heeft. Dus, een exacte omschrijving of definitie is vrijwel onmogelijk. Hoe meer je de Theosofie bestudeert en hoe meer je ervan begrijpt, des te groter het gebied wat het bestrijkt. Denk maar aan de definitie die W.Q. Judge gebruikt in zijn boek *De Oceaan der Theosofie*: “De Theosofie is die oceaan van kennis die de evolutie van bewuste wezens van kust tot kust omvat; onpeilbaar in zijn diepste gedeelten voldoet hij aan de eisen van het doordringendste verstand, en toch is hij ondiep genoeg bij de kusten om het begrip van een kind niet te boven te gaan.”⁽¹⁾

Het doel van theosofisch werk

Het feit dat de Theosofia onder de naam Theosofie in 1875 weer in de wereld bekend is gemaakt, heeft direct en indirect veel invloed gehad op het menselijk denken. Al is het niet zo dat de mensheid dat zich allemaal zo bewust is geweest, of er door bewust is geworden.

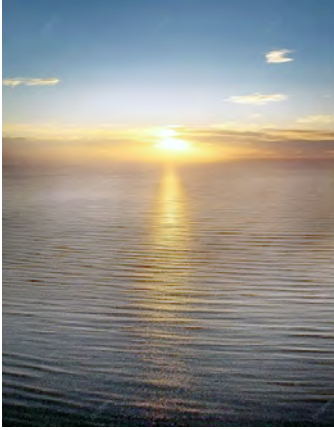
Deze wijsheid wordt al 18 miljoen jaar lang verspreid, met als belangrijkste motief *Universele Broederschap*: een broederschap gebaseerd op de Wetten en kennis van het Universum, en op de daaruit voortkomende Wijsheid. Het besef van Broederschap moet ons het inzicht geven hoe we met elkaar moeten omgaan. Hoe we ons als mens verder kunnen ontwikkelen zonder in een strijd met elkaar te vervallen, maar juist door elkaar te helpen. De mensheid stond en staat nog steeds aan het begin van een nieuwe cyclus, een nieuwe fase in zijn evolutie. We leven daarom in een kritische fase, waar veel van af zal hangen voor het grootste deel van de mensheid, en wat veel van zijn voortgang zal bepalen. Daarom kunnen wij als Theosofen niet genoeg doen om deze kennis te verspreiden. En de beste vorm van verspreiding is een levend voorbeeld zijn, door de waarde ervan in de praktijk te tonen.

We spreken de wens uit, namens al onze medetheosofen, dat de komende periode ons tot dieper inzicht zal brengen.

Herman C. Vermeulen

Referentie

1. William Q. Judge, *De Oceaan der Theosofie*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1983, p. 17 (eerste zin van hoofdstuk één).

De Gouden Keten van Wijsheid

Wie ontvouwt het plan?

Hier volgt de Nederlandse vertaling van een Duitse lezing van Claudia Bernard. Haar lezing was onderdeel van het jaarlijkse symposium van onze Duitse Afdeling, gehouden op 24 september 2024. Het thema van dit symposium was: 'De mystieke combinatie van leiderschap, wijsheid en eigen inzet'. En deze lezing was bedoeld om te laten zien, hoe we onze eigen inzet en toewijding een krachtige, wijze basis kunnen geven, die ver boven het emotionele niveau van 'wel willen helpen maar niet kunnen' uitstijgt.

Claudia brengt moeilijke, ingewikkelde informatie terug tot zijn spiritueel-simpele kern, direct te begrijpen door ieders hart. Een grote hulp voor iedereen die hiermee voor het eerst kennismakt. Maar ook voor iedereen die het nog moeilijk vindt anderen met deze ideeën te inspireren.

Redactie

Kerngedachten

» Leren is in zekere zin: het *herinneren* van de oerbeelden van alles wat bestaat.

» Verder ontwikkelde wezens dan wij vormen de Hiërarchie van Mededogen, ook wel de 'Gouden Keten van Wijsheid' genoemd.

» Deze hoger ontwikkelde wezens staan niet los van onszelf. Ze zijn onze Hogere Zelfen.

» Wij allen kunnen, als we willen, een uiterlijk leraar voor onze medemensen worden.

» Zowel de spirituele leraar als de leerling dragen een grote verantwoordelijkheid.

» Laten we onze voet zetten op het Pad, om het laagste niveau van de Hiërarchie van Mededogen te bereiken. Zo ontvouwt zich het goddelijk plan, zo kunnen wij eraan meewerken.

1. Wijs leren, wijze leerlingen

Wij mensen bezitten een magisch vermogen: we willen weten, we willen leren, we willen de wereld begrijpen. We herkennen dit zelfs bij heel jonge kinderen: ze raken alles aan, stoppen het in hun mond; ze willen be-grijpen. Als ze wat ouder zijn, stellen ze duizend vragen: Waarom valt de maan niet? Waarom verliest een boom al zijn bladeren in de herfst? Waar gaat opa heen als hij dood is? Waar was ik voordat ik bij jou kwam?

Heb je jezelf ooit afgevraagd waar die drang om te 'willen weten en leren' vandaan komt en wat die drang betekent?

Wat is leren?

Eén ding: we hebben het hier niet

over uit het hoofd leren, zoals we op school deden, of piano leren spelen. Als we het in deze bijdrage over leren hebben, bedoelen we leren om latente vermogens te ontwikkelen, om ons karakter te verfijnen, om meer wijsheid te vergaren, om meer van de waarheid te herkennen.

We nemen in ons leven veel beslissingen en doen veel ervaringen op. Sommige leuk, sommige neutraal en sommige bitter. Als we niet oppervlakkig, op onszelf gericht leven, dan denken we waarschijnlijk na over de ervaringen die we hebben gehad, we denken erover na en verwerken ze. Afhankelijk van hoe we dit doen, geven we vorm aan ons denken en dus aan ons toekomstig handelen. Dat is leren.

Een voorbeeld: Iemand wordt in de ouderraad gekozen omdat er nauwe-

lijks vrijwilligers zijn. Vervolgens klagen ouders die zich niet inzetten, over de beslissingen van de ouderraad. Deze ervaring kan als nogal negatief worden ervaren.

Dan zou een reactie kunnen zijn: “Wat een ondankbare mensen. Laat ze het zelf maar uitzoeken. Ik zal mijn functie neerleggen.” Het zou zelfs kunnen leiden tot de gedachte: “Ik ga me niet meer voor anderen inzetten.”

Een andere manier om met de ervaring om te gaan, zou het volgende kunnen zijn: “De ouders zijn ontevreden. Wat kunnen we beter doen om dit te voorkomen? Misschien moeten we ze erbij betrekken. Misschien kunnen we hen vragen wat hen dwars zit, en dat dan eventueel anders doen. Misschien lukt het ons ze te motiveren om actief deel te nemen.”

Hier zien we dus twee verschillende manieren om met een negatieve ervaring om te gaan. We kunnen beide reacties zien als leren. De een heeft voor zichzelf besloten dat hij niet langer betrokken wil zijn bij anderen, de ander traint zijn vaardigheid om samen te werken.

Leren wil zeggen: ervaringen verwerken, ze op de juiste manier verinnerlijken en zo toekomstige denk-wegen aanleggen.

Waarom denkt de ene mens in de richting van negatieve conclusies en de andere in de richting van positieve conclusies? Dat hangt af van onze denkpatronen. We hebben deze denkpatronen zelf gevormd. We zijn als het ware de ontwerpers van onze denkpatronen. We komen ter wereld met de denkpatronen die we in ontelbare vorige levens hebben gevormd, en blijven ze elke dag, elke seconde, vormen (details in de cursus Universele Wijsheid). We creëren met ons denken een denk-pad. En hoe vaker we dit denk-pad gaan, hoe breder en meer platgetreden het wordt. Dus hoe vaker we bepaalde denkpatronen volgen, hoe gemakkelijker het voor ons is om in deze voorgevormde denk-wegen te stappen.

Als we de neiging hebben om snel beledigd, persoonlijk gekwetst of boos te zijn, zullen we al snel andere mensen aanwijzen als de oorzaak van deze negatieve gevoelens. Maar helpt dit ons in onze omgang met anderen? Verbeterd dit ons karakter?

Als we werkelijk kunnen vergeven, als we empathisch en

meelevend zijn, als we ook de balk in ons eigen oog kunnen zien, dan zullen we eerder op zoek gaan naar wat we van een bepaalde situatie kunnen leren. Dan zullen we erover nadenken en een universeel idee vinden voor “Ik zal het de volgende keer beter doen.”

Mensen hebben zoveel onontwikkeld, latent potentieel dat ze beetje bij beetje kunnen ontvouwen als ze zich richten op het bovenpersoonlijke. Ze kunnen hun inherente vermogens activeren en ze dan actief gebruiken. Dit is *evolutie*: het ontwikkelen van vermogens die in ons liggen. Maar we kunnen dit alleen doen als we echt bovenpersoonlijk gaan denken. Met andere woorden, door alles te omvatten, niet alleen mezelf, niet alleen ik en de mijnen, niet alleen ik en mijn dorp, ik en mijn land, maar iedereen. Zelfs degenen die mij vreemd of onsympathiek zijn.

Een kind brengt nieuwsgierigheid naar het leven met zich mee. De koninklijke weg van *het op-voeden, van e-ducatie*, betekent het naar-buiten-leiden van deze innerlijke, passieve vermogens. Ze activeren ten voordele van iedereen.* Samengevat: we nemen in ons leven veel beslissingen, doen ervaringen op, denken erover na en trekken conclusies voor onze gedachten en handelingen. We leren spiritueel wanneer we bij het trekken van onze conclusies boven-persoonlijk denken, en niet aan ons kleine ‘ik’: onze persoonlijkheid, de rol die we in deze incarnatie spelen.

Hoe leren we?

We kunnen leren door ons eigen inzicht, maar ook door voorbeelden, bijvoorbeeld door de ervaringen van anderen. We doen ervaring op door met andere mensen om te gaan, door met verschillende persoonlijkheden om te gaan, door interactie. We hebben elkaar nodig om te kunnen leren.

Wat zou er gebeuren als iedereen precies zo dacht, praatte en handelde als ik? Wat zou er gebeuren als alles ging zoals ik het me had voorgesteld? Kon ik dan groeien? Nauwelijks!

Omdat we allemaal met elkaar verbonden zijn, is er geen enkele gedachte, woord of daad, die geen effect heeft op

* “Leren is het opnieuw herkennen van datgene wat de onsterfelijke ziel al eerder heeft gezien in de Kosmos der Ideeën – de oerbeelden van alles wat bestaat – voordat ze het lichaam van een sterfelijk mens binnenging.” [Plato in de dialoog *Menon*.]

“Onderwijs is niet wat sommige mensen beweren dat het is. Zij beweren dat er oorspronkelijk geen enkele kennis in de ziel aanwezig zou zijn en dat eerst *zij* het waren die de kennis van de ziel in haar hebben gepland — alsof ze blinde ogen zicht hebben gegeven. Onze analyse daarentegen bewijst dat het vermogen om te leren inherent is aan ieders ziel, evenals het orgaan waarmee iedereen leert.

(...) Onderwijs is derhalve de *kunst* om dit orgaan in de juiste richting te draaien, en de *vorm* om dit draaien zo gemakkelijk en effectief mogelijk te maken. Onderwijs is echter niet het eerst inplanten van het gezichtsvermogen, want de ziel bezit dit vermogen al. ...” [Plato, *De Staat* (Allegorie van de Grot) (514 a - 521 b/518 c-d).]

het hele universele leven. Stel je voor dat je gedachten, woorden en daden energieën zijn die met een onzichtbaar elastiekje aan jezelf gebonden zijn. Je stuurt deze energieën het universum in, ze raken anderen aan, beïnvloeden hen, hebben een effect op hen, maar het elastiekje brengt je gedachten, woorden en daden altijd weer naar jezelf terug. We zijn als een zaaier die gedachten zaait en resultaten oogst. En onze eigen oogst, dat wat weer op ons terugwerkt, is onze beste leermeester.

Zou het niet een nuttig ritueel zijn om naar de oogst te kijken, de oogst van onze gedachten, woorden en daden die op ons terugwerken? Een ritueel om over deze oogst na te denken en er positieve conclusies uit te trekken?

Kijk 's avonds voor je gaat slapen terug op de dag: "Wat is er gebeurd? Waarom verliep iets op een bepaalde manier? Wat was er goed aan? Had het beter gekund? Wat kan ik beter doen?"

Waren onze gedachten, woorden en daden gericht op onszelf, dat wil zeggen *persoonlijk*, of waren ze *bovenpersoonlijk*, omdat we iedereen erbij betrokken en ons niet afvroegen "wat heb ik eraan, wat krijg ik ervoor terug?" Wat waren mijn motieven?

Heb ik beslissingen genomen volgens mijn *geweten*, of heb ik me laten overhalen door het kleine persoonlijkheidsduiveltje op mijn schouder dat zegt: "Zo erg is het niet, iedereen doet het, niemand zal het merken, ik heb er toch recht op?" Alleen als we zulke gedachten hebben, weten we dat we tegen ons geweten hebben gehandeld.

En nog een ritueel voor 's ochtends na het ontwaken: vraag jezelf af: "Wat wil ik me vandaag voornemen? Wat wil ik beter doen?"

We zullen altijd weer fouten maken. Laat je hierdoor niet ontmoedigen. Als je deze fouten opmerkt, ben je al één stap verder, en als je je er niet door klein laat krijgen, ben je een tweede stap verder. Probeer het gewoon beter te doen. Heb nergens spijt van, want spijt bindt je denken aan falen.

Wat is een wijze manier van leren?

Wanneer we over onze ervaringen en avonturen nadenken, is het raadzaam een open, onbevooroordeelde houding aan te nemen. Doe dit in alle rust, in stilte. Probeer naar deze dingen te kijken als een neutrale, wijze vriend. Kun je je innerlijke stem waarnemen?

Verval niet in zelfoverschatting of in het tegenovergestelde, zelfkastijding. Kijk rustig naar de dingen die je hebt

meegemaakt. Wat kun je leren van je oogst? Welke karaktereigenschap kun je veredelen? De deugd van gelijkmoedigheid en geduld beoefenen; intensief werkelijk vergeven; intensief nadenken hoe je vrijgevigheid in de praktijk kunt toepassen (en daarmee wordt niet bedoeld dat je alleen materiële goederen over anderen moet uitstorten, maar hoe vrijgevig je een glimlach, een bemoedigend woord, troost en vertrouwen aan anderen schenkt).

Ben je nieuwsgierig naar andere gezichtspunten of houd je vast aan je eigen oude opvattingen en meningen? Blijf je nieuwsgierig en vraag je je af: wat kan ik leren, hoe kan ik mijn karakter veredelen ten voordele van iedereen?

2. Wijze leraren

Leren is gemakkelijker als we een leraar naast ons hebben. Iemand die ons de weg wijst, maar die weg niet voor ons gaat. Want groeien, je latente vermogens ontwikkelen, kun je alleen zelf. Niemand kan dat voor ons doen. Ons hele universum is vol spirituele krachten die ons altijd omringen, die onze helpers zijn uit mededogen voor ons dwalende en zoekende mensen van lagere bewustzijnsniveaus. Zij helpen ons niet met het oplossen van onze persoonlijke, egoïstische, lagere problemen. Zij helpen ons alleen als we ons *zelf* spiritueel en intellectueel tot hun niveau trachten te verheffen, zodat wij op onze beurt zelf helpers van de mensheid kunnen worden.

Deze krachten zijn er altijd geweest en zullen er altijd zijn. Hun samenwerkingsverband wordt sinds mensenheugenis de 'Hiërarchie van Mededogen' genoemd. Gottfried de Purucker zegt:

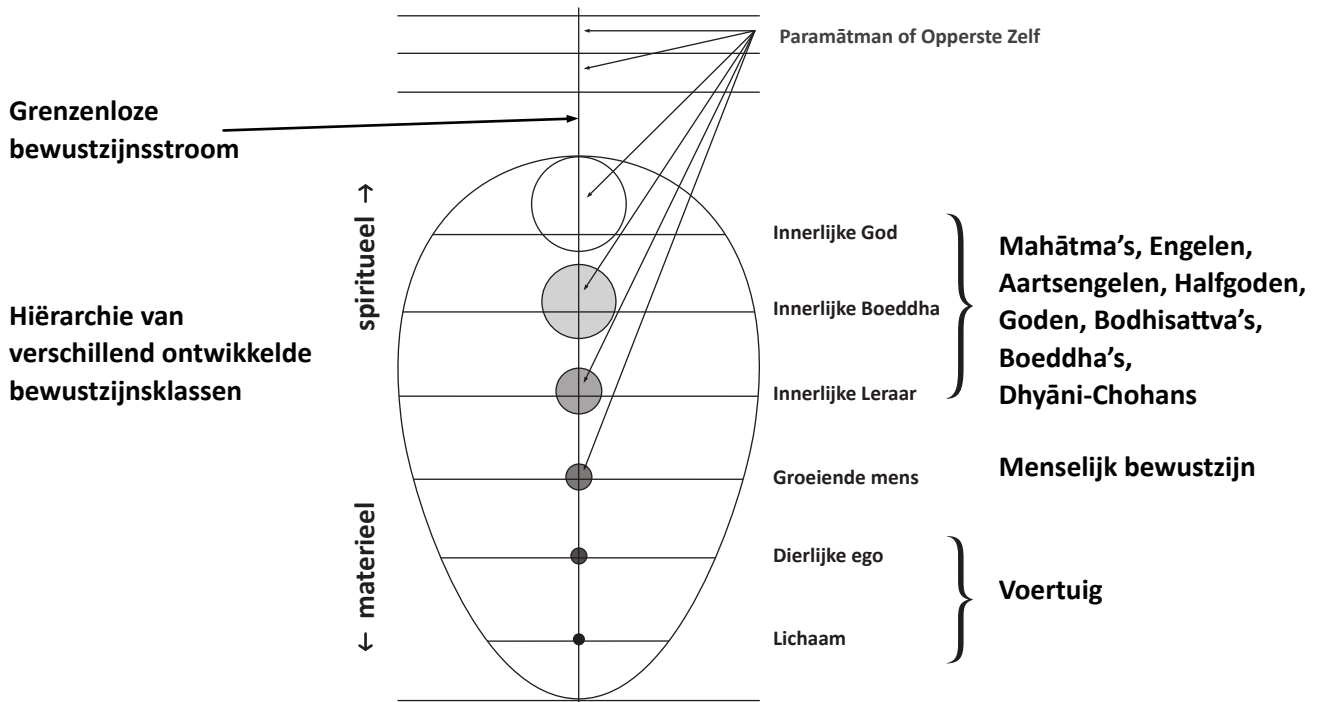
Dus wij theosofen hebben iets veel mooiers en nobelers, ... iets onvergelijkbaar dicht bij ons hart en onze ziel, iets wonderbaarlijk moois — nobel, mededogend, altijd luisterend, altijd helpend: de Broederschap van Mededogen en Wijsheid.⁽¹⁾

Maar wie of wat is deze Hiërarchie van Mededogen en Wijsheid? Het zijn wezens die in ontwikkeling ver boven de gemiddelde mens staan: Mahātma's, engelen, aartsengelen, halfgoden, goden, Bodhisattva's, Boeddha's, Dhyāni-Chohans.* Welke naam men ze dan ook geeft. Ze hebben al veel meer vermogens ontwikkeld dan wij gemiddelde mensen. Ze zien meer van de waarheid dan wij gemiddelde mensen. Ze zijn wijzer, mededogender dan wij.

Deze wezens vormen een hiërarchie, elk op hun eigen

* Dhyāni-Chohans betekent 'Heren van meditatie in wijsheid'.

Hiërarchie van Mededogen

ontwikkelingsniveau. We noemen ze ook wel de Gouden Keten van Wijsheid.

Het is heel belangrijk, te begrijpen dat deze hoger geëvolueerde wezens niet los van ons staan. Het zijn onze Hogere Zelfen (meervoud!). We maken deel uit van een bewustzijnsstroom, die geworteld is in de Grenzenloosheid en, via verschillende bewustzijnsniveaus, steeds verder in de materiële diepten reikt (*verticale lijn in het schema*). Samen vormen we een hiërarchie van leven. En samen zijn we een afzonderlijk wezen, een organisme (*eivormige omtreklijn rond de bewustzijnsklassen*), dat weer deel uitmaakt van een veel groter wezen.

Verschiedende vergevorderde Bewustzijnen vormen deze bewustzijnsstroom. Om deze bewustzijnsstroom wat beter te begrijpen, kijken we nu eerst naar onze positie in die hiërarchie en hoe alles samenwerkt.

De groeiende mens

Omdat wij als mensen verweven zijn met boven ons staande bewustzijnsklassen en onder ons staande bewustzijnsklassen, wordt ook wel gezegd dat de mens een samengesteld wezen is.

We zijn een manifestatie van het Grenzenloze, een bewustzijn, met alle vermogens van het grenzenloze AL. We zijn

een energie-geest-bewustzijn. En dit bewustzijn is in een eindeloze keten verbonden met hoger ontwikkelde bewustzijnsklassen en lager ontwikkelde bewustzijnsklassen. We zijn niet 'maar een mens', en evenmin zijn we de 'kroon der schepping'. We zijn een schakel in een eindeloze keten. Op dit moment heeft ons *menselijk bewustzijn* het ontwikkelingsstadium van 'denken' bereikt. Het is onze taak als groeiende mens, alle mogelijkheden van het denkvermogen te ontwikkelen: van de lagere gerichtheid van het denken op het stoffelijk lichaam, op de emoties, activiteiten en verlangens, via het zuivere intellect, tot aan de hogere denkaspecten 'intuïtie' en 'inspiratie'.

We kunnen echter ons menselijk bewustzijn niet ontwikkelen als we geen *stoffelijk lichaam* hebben dat ons een geschikt voertuig biedt om op deze aarde ervaring op te doen.* Zoals eerder uitgelegd kunnen we alleen leren als we ervaringen opdoen en daarover nadenken. Maar hoe zouden we ervaringen kunnen opdoen als we een puur etherisch energie-bewustzijn zouden zijn? We zouden ons niet verder kunnen ontwikkelen. Dat is alleen mogelijk door ervaringen op te doen en ervan te leren. We moeten zelfstandig leren om goed van kwaad te onderscheiden. We moeten leren door interactie met andere mensen. We moeten leren om in harmonie met de natuur, met de

* Dieren daarentegen ontwikkelen een instinctief bewustzijn. Ze staan lager dan de mens op de evolutionaire ladder.

wetten der natuur, te leven. En dat is eenvoudig niet mogelijk zonder een fysiek voertuig.

Ons universum, de hele natuur, is gebaseerd op harmonie. Wij kleine, heethoofdige mensen veroorzaken met onze ongebreidelde emoties en ons hebzuchtig streven naar wensvervulling disharmonie in het universum. Doordat al onze gedachten, woorden en daden weer hun terugwerking op ons hebben, krijgen we de kans te leren en ons te ontwikkelen. Daarom wordt ons bewustzijnsniveau 'de groeiende mens' genoemd. De reikwijdte van ons bewustzijn op dit niveau omvat het hele levende wezen Aarde, waarvan de fysieke blauwe wereldbol slechts het voor ons waarneembare voertuig is.

De innerlijke leraar

Net zo nauw als ons denkbewustzijn verbonden is met ons stoffelijk lichaam, is het verbonden met de Hiërarchie van Mededogen, met de *hoger geëvolueerde bewustzijnen*. Wat een sublieme gedachte is het, dat wij kinderen zijn van hoger geëvolueerde bewustzijnen. We hebben dezelfde mogelijkheden in ons als zij. We hebben ze alleen nog niet ontvouwd. We zitten met onze gedachten nog teveel vast in het materiële, we beschouwen zintuiglijke indrukken als de ultieme waarheid en daarom zien we onszelf allemaal als gescheiden van elkaar. Ik en de mijnen hier — jij daar.

Maar omdat we nauw verweven zijn met hogere bewustzijnsklassen, ja, deze zelfs zijn, kunnen we hulp 'van boven' ontvangen.

Het eerste niveau boven 'de groeiende mens' is de *innerlijke leraar*. De invloed vanuit onze innerlijke leraar is ons geweten. Ons geweten is onze eigen spirituele 'waarheids-erfenis'. De wijsheid en waarheid die we in ontelbare reïncarnaties hebben geleerd, kunnen we als het ware 'oproepen'. Je kunt je eigen erfenis grijpen en gebruiken, wanneer je belangrijke (!) beslissingen moet nemen: Zal ik het doen of zal ik het niet doen?

De betekenis van het woord geweten komt van het Griekse *syneidēsis*, wat 'samen uitwisselen' betekent. Wie communiceert hier met wie? Dat is duidelijk: het is de groeiende mens, die ideeën uitwisselt met zijn innerlijke leraar.

We interpreteren deze invloed van onze innerlijke leraar als een stem. Daarom spreken we ook van de 'stem van het geweten'. Zoals Johanna Vermeulen uitlegde in haar prachtige lezingenserie 'Drie wegwijzers op de zoektocht naar jeZELF', is, als we belangrijke beslissingen moeten

nemen, de lagere 'stem' van onze persoonlijkheid bijzonder dominant. Die 'kwebbelt' ononderbroken. En dit kan de rustige 'stem' van ons geweten overstemmen. Johanna's advies was: probeer niet om de stem van de persoonlijkheid het zwijgen op te leggen. Dat zal niet lukken, omdat deze poging hem alleen maar voedt. Het is beter om hem *met ons mee* te nemen: "Kom, laten we samen stil zijn en luisteren naar wat ons geweten ons te vertellen heeft."

En dan kunnen we die stem van het geweten horen. Op de binaire vraag: "moet ik het doen of niet doen", krijgen we het binaire antwoord van ons geweten: ja of nee. Probeer het uit! Luisteren naar je eigen geweten betekent geluk ervaren. De Griekse term *eudaimonia* verwijst naar een succesvolle levensstijl, die wordt beschreven als een gevoel van geluk of gelukzaligheid. De term is samengesteld uit *eu* = goed en *daimon* = geest, innerlijke leraar.

Wie herhaaldelijk niet naar zijn geweten luistert, komt in een neerwaartse spiraal terecht. De mens voelt een innerlijke leegte, een spirituele teleurstelling in zichzelf, en probeert deze innerlijke leegte dan te verdoezelen door bedwelmende middelen zoals alcohol of drugs te gebruiken, of door te vluchten in afleidende verslavingen (bijvoorbeeld gokken). Als hij koppig zijn oren blijft sluiten voor de stem van het geweten, zal dit hem uiteindelijk tot pure wanhoop leiden, omdat hij de innerlijke band met zijn eigen innerlijke leraar dunner, zwakker heeft gemaakt.

De innerlijke Boeddha

Hoger dan de innerlijke leraar staat de bewustzijnsklasse van de innerlijke Boeddha. '*Budh*' komt uit het Sanskrit en betekent 'ontwaken', 'verlichten'.

Dit hoge bewustzijnsniveau omvat het levende wezen Zon, waarvan het zonnestelsel – de voor ons zichtbare zon en planeten – slechts het uiterlijke voertuig is. Als we met ons bewustzijn dit niveau kunnen bereiken, kunnen we diepere verbanden zien die voorheen voor ons verborgen waren. Terwijl we zojuist over het geweten spraken als een 'stem', beschrijven mensen deze nieuwe ervaring als "iets zien". We zien de ziel der dingen, het binnenste, de grote samenhang. We kunnen een beetje achter de sluier kijken en een beetje meer van de waarheid herkennen. "Er gaat mij een licht op" of "licht in de duisternis brengen".

We noemen de invloed van onze innerlijke Boeddha *intuïtie*.*

* De term wordt vaak verward met 'buikgevoel' of 'instinct', dat ver onder de sfeer van de innerlijke Boeddha ligt.

De innerlijke god

Dit voor ons mensen hoogste bewustzijnsniveau omvat het levende wezen Melkweg, waarvan het melkwegstelsel met zijn vele sterren slechts het uiterlijke voertuig is. Om met dit hoge niveau contact te kunnen hebben, moeten wij mensen ons denkbewustzijn naar dit hoge niveau getild hebben. We moeten het tot een hoog, zeer hoog niveau ontwikkeld hebben. Het is, zelfs metaforisch, niet mogelijk het zintuig te omschrijven, omdat we dit op ons huidige ontwikkelingsniveau nog niet ontwikkeld hebben. Deze invloed wordt ook wel *inspiratie* genoemd, of beter, een *zijnstoestand*: men is geïnspireerd. Als we dit stadium hebben bereikt, herkennen we het goddelijke in alles, omdat we alles zijn.

We zijn deze innerlijke God, maar we hebben deze sfeer in onszelf nog niet ontvouwd. Daarom spreken we van “we zijn een god in embryo.” Bestaand, groeiend, maar nog niet geboren.

Contact met ons Hoger Zelf

De ontelbare wezens van deze Hiërarchie van Mededogen stuwen de grote massa's minder geëvolueerde wezens naar binnen en omhoog. Voorwaarts naar meer kennis, meer wijsheid. Van de donkere, materiële schaduwzijde naar de heldere lichtzijde.

Maar als we in ons materiële denken blijven volharden en egoïstische motieven nastreven, zullen we geen enkele invloed ‘van boven’ waarnemen. Want de wereld van zelfzuchtige motieven en van het denken vanuit de lagere denkaspecten, is te ver verwijderd van de edele sfeer waar de Dhyāni-Chohans zich bevinden. We hebben niet aangeklopt. We kunnen helemaal niet aankloppen.

Wat betekent ‘aankloppen’ zodat de deur voor ons opengaat? We moeten ons karakter veredelen. We moeten in ons hart, in onze gedachten, woorden en daden weer harmonie binnenlaten — dat is wat ‘aankloppen’ betekent.

Als we onzelfzuchtig (!) en eerlijk naar binnen en naar boven streven, als we met een zuiver hart naar meer kennis zoeken, dan zal hun hulp ons in stilte bereiken. Je hebt misschien wel eens een Boeddhabeeld met langgerekte oren gezien. Dit symboliseert dat geen enkele roep, hoe ver weg of zwak ook, niet gehoord zal worden.

We moeten moedig zijn en een sterke wil hebben.

De oprechte wens om ons karakter te veredelen om de hele mensheid te kunnen dienen stelt ons in staat om met onze innerlijke leraren in contact te komen. Maar alleen wensen is niet genoeg. Natuurlijk moeten we ook actie ondernemen.

De uiterlijke leraar

In tegenstelling tot de zojuist besproken innerlijke leraren zijn er natuurlijk ook uiterlijke leraren. Alle wijzen en filosofen die hun leer baseerden op de universele eenheid van alle mensen zijn zulke leraren geweest: Gautama de Boeddha, Confucius, Lao-Tse, Jezus, Pythagoras, Socrates/Plato, enzovoort. Je kent ze allemaal.

Hun leringen zijn vandaag de dag nog steeds bekend en worden nog steeds gelezen en onderwezen. Waarom? Omdat ze de universele, aloude, goddelijke wijsheid, de Theo-Sofia, verkondigden. Madame Blavatsky bracht deze leringen aan het eind van de 19e eeuw naar de Westerse wereld. En de Theosophical Society probeert deze sublieme leringen door te geven aan iedereen die geïnteresseerd is. In dit opzicht is iedereen die deze taak op zich neemt ook een uiterlijke leraar. Ook jij kunt zo'n leraar worden. Inspireer je medemensen tot nobelere gedachten, tot moreel gedrag, tot een ethische houding.

De kwaliteit van een wijze leraar

Wijze leraren zijn te vinden in alle religies en filosofische stelsels. Zij hebben tot taak de levensfilosofie naar hun leerlingen te brengen, zodat die in staat zijn hun innerlijk potentieel op een zelf-geleide manier te ontwikkelen.

Hoe kunnen we zien of een leraar die we als zodanig herkennen een goede of een slechte leraar is? We kunnen je hiervoor twee toetsstenen geven:

- a. De inhoud van zijn leer, en
- b. De manier waarop de leraar onderwijst.

a. De inhoud van zijn leer

De levensfilosofie die een werkelijk wijze leraar onderwijst, moet aan de volgende criteria voldoen:

- Deze mag niet in tegenspraak zijn met wetenschappelijke feiten.
- Deze moet aansluiten bij de universele ideeën die in alle oude religieuze en filosofische stelsels gelijk zijn, hoe verschillend ze ook worden beschreven. ‘Universeel’ betekent dat niemand wordt uitgesloten. De ideeën gelden altijd en voor iedereen.
- Deze moet de natuurlijke link vormen tussen wetenschap, religie en filosofie.
- Deze moet mensen antwoord verschaffen op vragen over leven en dood, goed en kwaad en het vraagstuk van het menselijk lijden.
- Deze moet de weg wijzen naar een menselijke samenleving waarin iedere afzonderlijke mens zijn nobel innerlijk potentieel kan ontwikkelen — een samen-

leving waar vrede en begrip vanzelfsprekend zijn en geen vage idealen.

- Deze levensfilosofie moet voor de mens een veilige leidraad voor zijn denken en handelen zijn.*

b. De manier waarop de leraar onderwijst

De manier waarop een wijze leraar onderwijst is fundamenteel anders dan die van de steeds weer opduikende on-wijze leiders van tijdelijke bewegingen (“sektegoeroes”).

- Een wijze leraar wijst zijn leerling de weg door vage hints te geven. Hij spreekt vaak in metaforen, parabellen en paradoxen om de leerling aan te moedigen zelfstandig over de leringen na te denken.
- Hij probeert de leerling niet te overtuigen, oefent geen druk of macht uit op de leerling.
- Hij vraagt niet om geld.
- Hij verzint niets nieuws in de leringen, maar geeft ze door zoals hij ze heeft ontvangen.
- Hij is bescheiden omdat hij zegt: “Zo heb ik het gehoord, zo heb ik het begrepen.” Hij zou nooit zeggen: “Zo is het nu eenmaal.”
- Hij geeft de leringen in de duidelijkst mogelijke vorm.
- Hij probeert erachter te komen of de leerling het heeft begrepen.
- Hij geeft de leringen in kleine porties en geeft de leerling de tijd om te verwerken wat hij heeft geleerd.
- Hij toetst voortdurend zijn eigen lesmethode (Geef ik de juiste leringen? Geef ik op de juiste manier les?).

Controleer of aan deze criteria is voldaan, dan weet je of het inderdaad een wijze leraar is die je hebt ontmoet.

3. Verantwoordelijkheid

Zowel de wijze leraar als de leerling hebben een verantwoordelijkheid. Want natuurlijk is het ook in een leraar-leerling relatie mogelijk om disharmonie te creëren en zo karmische effecten te veroorzaken.

De wijze leraar heeft de verantwoordelijkheid om zich aan de bovenstaande criteria te houden.

Leraar en leerling moeten in een open dialoog met elkaar werken. De leerling moet aan de leraar laten merken *of* hij het heeft begrepen en *hoe* hij het heeft begrepen, zodat de leraar waar nodig corrigerend kan ingrijpen en de feiten met andere metaforen of andere woorden kan verduidelijken. Waardoor de leraar zijn manier van onderwijzen kan controleren.

Ook moet een serieuze leerling zich steeds afvragen of hij alleen maar blind gelooft en zo nieuwe dogma's creëert, of dat hij zich werkelijk, door onafhankelijk nadenken, stukje bij beetje voor de leraar openstelt. We zien dat ook een leerling verantwoordelijkheid draagt.

Want de leerling weet weer een klein beetje meer dan iemand die nog totaal niet geïnteresseerd is (laten we zo iemand de ‘onwetende’ noemen). Door zijn manier van leven, zijn gedachten, woorden en daden wordt de leerling omgeven door een bepaalde sfeer, een aroma, dat ook uitstraalt naar de onwetende. Op die manier wordt, in het begin misschien nog ongemerkt, de leerling ook een leraar, een leraar voor de onwetende.

4. De Gouden Keten van Wijsheid – Wie ontvouwt het plan?

Het is onze taak als mens om ons denken in al zijn facetten te ontwikkelen. Deze facetten of denkprincipes bevinden zich in verschillende sferen: ze variëren van het laagste (“Ik denk aan mijn lichaam”) tot het hoogste (de innerlijke God).

De Hiërarchie van Mededogen zijn onze eigen Hogere Zelfen. Deze hoger ontwikkelde bewustzijnsklassen helpen ons uit mededogen: ze zetten hun eigen vooruitgang en ontwikkeling op een laag pitje, om de dwalende en lijdende mensen een helpende hand te bieden door hen te inspireren.

Laten we de stilte ingaan, onze gedachten naar boven en naar binnen richten.

Laten we proberen om van persoonlijk naar bovenpersoonlijk denken te gaan.

Laten we bij onze beslissingen een beroep doen op ons geweten, laten we naar ons geweten luisteren: altijd!

Laten we ernaar streven om voor alle mensen een voorbeeld te zijn, om zelf te inspireren.

Laten we onze voet zetten op het Pad, om het laagste niveau van de Hiërarchie van Mededogen te bereiken.

Zo ontvouwt zich het goddelijk plan, zo kunnen wij eraan meewerken.

Referentie

1. Gottfried de Purucker, *Wind of the Spirit*. 1st edition. Covina, California, Theosophical University Press, 1944, p. 163. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/wind-of-the-spirit/>).

*Na de cursus ‘Universele Wijsheid’.

Kerstmis: voornemens of besluiten

We hebben aan het eind van het jaar vaak goede voornemens. Die uit te voeren blijkt heel moeilijk. Hoe komt dat?

De weg naar de hel is geplaveid met goede voornemens. Deze uitspraak plaatst vette vraagtekens bij de goede voornemens die mensen rond de Kerstmis en bij Nieuwjaar hebben. “Nu houd ik echt op met roken”; “ik ga wat vaker mijn ouders bezoeken”; “ik ga me nu meer inzetten voor anderen.” Vaak zijn halverwege januari de goede voornemens alweer vergeten. Blijkbaar is het oude gewoontepatroon van vóór de Kerst zo diep in het denken ingesleten, dat de wellicht in alle oprechtheid geuite voornemens al snel overwoekerd worden door de oude gedachtepatronen.

Hoe komt het toch dat we altijd rond Kerstmis het voornemen hebben om ons leven te veranderen? En waarom is het zo moeilijk dit gestand te doen?

We gaan het onderzoeken.

Kerstmis

Laten we met de eerste vraag beginnen. Het feest van de vermeende geboorte van de christelijke heiland is voor velen verworpen tot een gebeurtenis, die in het teken staat van dure cadeaus, exquisite maaltijden en moeilijkheden bij het maken van afspraken bij welk deel van de

(schoon)familie de kerstmaaltijd gaat worden genuttigd. Sommigen gaan nog wel op kerstavond naar de kerk en er is gelukkig onder mensen nog steeds een verlangen naar samenzijn, maar bij velen blijft het feest beperkt tot de banaliteiten van de opgedrongen vrolijkheid.

Toch blijkt er meer te zijn. Sommigen althans ervaren meer. Er is een heimwee naar iets anders, iets edelers. Maar wat dat precies is? Men weet het niet.

Degenen die niet in het christelijk geloof zijn opgegroeid of dat vaarwel hebben gezegd, hechten geen geloof aan de vermeende geboorte van Jezus. Sommigen van hen beseffen wel dat we het donkerste punt in de jaarcyclus bereikt hebben en dat de dagen weer gaan lengen. Maar wekt deze kalenderwijsheid nu het onbestemde gevoel op dat het leven een andere richting op moet? Is er misschien meer aan de hand? Borrelt uit het diepst van ons hart het idee op dat er meer is in het leven en dat er nu een innerlijke drang zich aandient de diepere achtergronden van het leven te kennen? Realiseert men zich dat Kerstmis voor die overpeinzigen de beste tijd van het jaar is?

Kerngedachten

» Ondanks de commercialisatie ervaren veel mensen Kerstmis als een bijzondere tijd, die inspireert tot een ander leven.

» Voornemens komen voort uit de persoonlijke mens, die zichzelf niet in staat acht zijn wensen in daden om te zetten.

» Besluiten zijn gebaseerd op spirituele kennis; ze maken de spirituele wil in ons wakker.

Het wintersolstitium van 21 december

Misschien is het wel de herinnering aan vroegere tijden, toen rond de wisseling der seizoenen grootse, religieuze feesten werden gevierd, die ons doen beseffen dat het anders moet. Voor wie in de eenmaligheid van het leven gelooft, is dit waarschijnlijk onzin, maar als je uitgaat van reïncarnatie, dan hebben we al vele malen een feest bij de wisseling der seizoenen meegemaakt. Want in vrijwel alle culturen in de oudheid, in oost en west, werden dergelijke festiviteiten gehouden.

Die feesten hadden te maken met inwijding. In het oude Rome vierde men op 21 december het feest van de *Sol Invictus*, de onoverwinnelijke zon. Dat had niet alleen te maken met de zichtbare zon die rond die tijd boven de Steenbokskeerkring staat en dus het verst verwijderd is van de landen op het noordelijk halfrond. Voor ons is er dan sprake van de langste nacht. De donkerte is op zijn hoogtepunt. Dat betekent echter ook, dat de zon zijn 'reis' naar onze streken weer aanvangt. Het is de geboorte van het licht.

Deze uiterlijke zaken stonden in rechtstreeks verband met het innerlijke van de mens, want juist in deze tijd van het jaar zijn de kosmische omstandigheden het gunstigst om de *innerlijke Zon* in ons geboren te laten worden.

Het was rond de 21e december dat in de oude Mysteriën inwijdingen plaatsvonden. Ver gevorderde leerlingen in deze Mysteriescholen konden in een groots proces van inwijding de *Christus-zon* – het buddhische licht – in zich wekken en erin leven. Zij behoorden tot de *weinigen* die gedurende vele jaren – ja, vele levens – zich bekwaamd hadden in bovenpersoonlijke liefde en spiritueel inzicht, vanuit de wens dit voor de mensheid in te zetten. Tijdens deze inwijdingen konden ze waarmaken dat zij werkelijk het gouden licht – hun innerlijke goddelijkheid – in zich gewekt hadden en het persoonlijke tot het bovenpersoonlijke hadden verheven.

De grote menigte ervoer iets van deze verheven inwijdingen. Mensen begrepen tot op zekere hoogte dat ook zij in deze tijd tenminste iets van het gouden innerlijke zonlicht in zich konden laten schijnen.⁽¹⁾

De Grote Geboorte

Het waren de feesten rond de Inwijding van de Grote Geboorte die door het christendom werden geïncorporeerd en omgevormd tot de geboorte van Jezus. Over de mens Jezus is echter bijzonder weinig bekend en het is daarom zeer twijfelachtig of hij in de nacht van 24 december geboren is. Om aan te sluiten bij de religieuze feesten van

de 'heidenen', liet men de christelijke heiland geboren worden op kerstavond. Ik denk dat weinigen stilstaan bij het esoterische feit dat deze kerstnacht drie dagen na de dag van het wintersolstitium van 21 december is. Dat is de dag waarop de inwijdeling zijn inwijding begint, door de portalen van de dood trekt en drie dagen later of (in sommige zeer verheven gevallen) veertien dagen later als een Christus geboren wordt.⁽²⁾

Het is daarom een occult feit dat *Christussen* in eind december geboren kunnen worden. Maar dat heeft geen betrekking op de fysieke mens, maar op het opwekken van het geestelijk-goddelijke *in* een mens. De oorsprong van Kerstmis ligt dan ook niet in de fysieke geboorte van een heiland, hoe groots en liefdevol deze ook geweest mag zijn, maar in het feit dat er inwijdingen plaatsvinden in deze periode aan het eind van het jaar.

Is het de herinnering aan deze grootse gebeurtenissen waardoor mensen zich in deze tijd van het jaar menselijker en spiritueler gaan gedragen, of tenminste de wens daartoe te hebben? Hoewel op het uiterlijke gebied de Mysteriescholen zijn gesloten, hebben sommigen nog steeds een zekere gevoeligheid om iets van dat heilige moment te ervaren. Er zijn talloze verhalen, gedichten en romans waarin op kerstavond iets wonderbaarlijks plaatsvindt. Je kunt zeggen: dat is fictie, maar die fictie heeft niet zelden een zeer reële achtergrond.

Kerstmis in de loopgraven

Een prachtig voorbeeld van hoe de kersttijd kan inspireren tot vrede, bleek uit een zeer bijzondere gebeurtenis tijdens de Eerste Wereldoorlog.⁽³⁾ Op het westelijk front vochten Duitsers aan de ene kant, en de geallieerden – Engelsen, Fransen en Belgen – aan de andere kant. Beide partijen hadden zich in loopgraven verschanst en daarvanuit probeerden ze de vijand te doden. Tot kerstavond 1914. De wapens werden neergelegd en de oorlog vergeten. De soldaten kwamen uit de loopgraven en zongen samen kerstliederen en wensten elkaar een prettig kerstfeest. Ze gaven elkaar cadeaus in de vorm van voedsel en tabak. Het niemandsland tussen de loopgraven, waar zoveel soldaten al waren gesneuveld, veranderde voor enkele dagen in een plaats van feest en vrolijkheid.

Zowel Britse als Duitse officieren waren zeer ontstemd over deze verbroedering. Oorlog is geen tijd voor verzoening, vonden ze. De Duitse legerleiding maakte zich grote zorgen over de discipline en ook de Engelse generaals probeerden te voorkomen dat hun manschappen gingen 'heulen met de vijand'. Het was tevergeefs.

Uit vrees dat in het tweede oorlogsjaar weer gezamenlijk kerstfeest gevierd zou worden, werd door de legerleiding verordonneerd dat een gezamenlijke kerstviering beschouwd zou worden als hoogverraad, waarop de doodstraf stond.

Latere historici hebben zich afgevraagd hoe deze kortstondige wapenstilstand spontaan tussen oorlogvoerende partijen heeft kunnen plaatsvinden. Was de haat tussen de strijdende partijen in het eerste oorlogsjaar nog niet zo groot? Waren de omstandigheden in de loopgraven zo ellendig? Er is geen antwoord. Maar misschien ervoeren de soldaten toch iets van de heiligheid van de tijd van het wintersolstitium? Wie zal het zeggen?

De tijd van het wintersolstitium blijkt dus voor velen een bijzondere tijd te zijn. Zou dat de reden zijn dat mensen zich allerlei dingen gaan voornemen? Zouden mensen die nu leven, zoals de soldaten in de loopgraven van een eeuw geleden, vanwege een onbewuste herinnering aan deze verheven tijd van inwijding een inspiratie ervaren om een wending aan hun leven te geven? Hebben ze daarom goede voornemens? Maar waarom vergeten ze die dan weer zo snel?

Voornemens en besluiten

Om die laatste vraag adequaat te kunnen beantwoorden, lijkt het ons goed eerst precies aan te geven wat wij onder voornemens verstaan. Een voornemen wordt vaak beschouwd als een synoniem van een besluit. Maar zoals *wij* in dit artikel beide begrippen hanteren, zit er een groot verschil tussen.

Een definitie van voornemen is: 'afpraak met jezelf'. Daar kunnen we ons in vinden, maar wel met een essentiële kanttekening: welk zelf?

In de Theosofie kennen we velen zelve. Wie zichzelf niet al te oppervlakkig beschouwt, weet dat. Iemand kan heel intellectueel en redelijk zijn en even later heeft hij een emotionele uitbarsting tegen zijn collega. Een ander kan heel onzelfzuchtig zijn om schijnbaar ineens een zelfzuchtige daad te verrichten.

Heel in het algemeen kunnen we stellen dat er één zelf is dat leeft in het gevoel van afgescheidenheid. Dat is het persoonlijke of lagere zelf, dat de banden met het overige leven niet ervaart. En er is een Hoger Zelf dat juist wel beseft dat alles samenhangt en voortkomt uit een essentiële eenheid.

Als je een afspraak maakt vanuit en met het persoonlijke zelf, dan stemmen we in met deze definitie van voornemen als zijnde een afspraak met jezelf. Dan moet je je wel

goed realiseren dat het persoonlijk zelf leeft in de uiterlijke schijnwereld en daarom zijn doelstellingen op die immer veranderende uiterlijke wereld afstemt.

Nu is het niet zo dat het lager zelf slecht is. De persoonlijke mens kan ook een bepaald verantwoordelijkheidsgevoel hebben, maar vanwege de vereenzelviging met de uiterlijke, voortdurend veranderende wereld, is hij niet standvastig en verandert hij vaak van mening. Hij vergeet zijn voornemens zodra hij zijn aandacht op iets anders vestigt.

Besluiten, zoals wij dat begrip hier hanteren, hebben te maken met het Hoger Zelf, zoals we straks verder zullen uitwerken.

Er is nog een kenmerkend verschil tussen voornemens en besluiten. Als iemand een innerlijk besluit heeft genomen, weet hij dat hij de kracht heeft zich hieraan te houden. Wanneer iemand zich iets voornemt, houdt hij er al bij voorbaat rekening mee dat het weleens niet zou kunnen lukken.

Mensbeeld

Die van tevoren ingebakken mislukking heeft te maken met het mensbeeld dat men heeft. En dat mensbeeld is eeuwenlang gevoed door de dogma's van de kerken. En dat heeft weer alles te maken met de verdraaide uitleg die de kerken aan het feest van de inwijding van de Grote Geboorte geven.

Dat feest was een *universeel* feest. Het was niet gebonden aan een bepaalde godsdienst. Een kandidaat voor het Licht moest *op eigen kracht* de beproevingen doorstaan en zelfstandig waarmaken dat hij geen aantrekkingskracht meer ondervond van het lagere, zelfzuchtige en op de materie gerichte leven. Dit beeld van een zelfstandige mens, die in zichzelf alle vermogens heeft zich tot een Christus, een Buddha, een Meester van het Leven, te ontwikkelen, werd verlaagd tot het idee dat we voor onze zaligheid van anderen afhankelijk zijn. Alleen door genade, door het zoenoffer van de Christus, zouden we gered worden.

Aldus verschraalde de inwijding van de Grote Geboorte tot de vermeende geboorte van een buiten ons staande heiland van wie we afhankelijk voor onze 'redding' zijn. De mens werd daarmee gedegeneerd tot een onmachtig wezen, die volgens een theoloog als Calvijn niet in staat is tot het goede en gedoemd is tot al het kwaad. Zo iemand is natuurlijk niet bij machte zijn goede voornemens uit te voeren.

Hoewel de kerken zeker in ons land heel veel macht verloren hebben, heeft dit desastreuze dogma van een

zwakke mens nog veel invloed. Nog steeds menen velen dat ze onmachtig zijn zelfstandig iets te bereiken. ‘Ophouden te roken? Dat lukt me niet’. ‘Meer aandacht geven aan mijn naasten? Ik probeer het wel maar het gaat niet’. ‘Iets voor anderen betekenen? Dat helpt toch niet’. ‘Vrede? Er is altijd oorlog’.

Er is wel een wens naar het betere, maar bij veel mensen ontbreekt de kracht ervoor te werken. En die ontbreekt omdat er geen werkelijk vertrouwen is het voorgenomene te volbrengen. Er is geen vertrouwen, omdat de mens zijn eigen ingeboren vermogens, zijn eigen goddelijkheid niet kent en erkent.

Er is wel de begeerte naar iets beters, maar die begeerte komt voort uit de persoonlijke mens, die vanwege een ernstig gebrek aan inzicht geen doorzettingsvermogen heeft. Daarom is de weg naar de hel geplaveid met goede voornemens.

Begeerte en wil

In dit verband is het interessant te wijzen op een kort artikel van H.P. Blavatsky, dat we op deze bladzijde hebben geplaatst.⁽⁴⁾ Daarin legt ze het verschil uit tussen Wil en Begeerte.

Begeerte, zegt ze, is de drijfkracht van het dierlijke leven. Je vindt deze scheppende kracht overal in de kosmos. Begeerte is onstabiel en verandert voortdurend, terwijl de wil stabiel en constant is.

Wij denken dat die instabiliteit er mede de oorzaak van is dat voornemens zelden verwezenlijkt worden. Iets zich voornemen immers komt niet voort uit een weldoordacht idee. Het is geen bovenpersoonlijke visie of een werkelijk intuïtief besef. Het is een vluchtige, persoonlijke opwelling van een wens het beter te doen dan voorheen. Bovendien is het vaak gekoppeld aan een persoonlijk gewin, zoals bijvoorbeeld een betere conditie of een mooier figuur door te gaan sporten. Het is niet per se slecht, maar omdat het een stevige verankering in de spirituele werkelijkheid mist, vervliegt het met het minste zuchtje wind.

Voornemens komen voort uit de persoonlijke mens, die zich met de uiterlijke, vergankelijke wereld vereenzelvigd. De mens die ze koestert wordt in zijn gedragingen als een bootje op de wilde golven van emoties en begeerten heen en weer geslingerd.

Laten we dit illustreren met een voorbeeld. De persoonlijke mens, levend in de uiterlijke wereld, kan de begeerte hebben een gezond leven te leiden, en zich meer in te zetten voor zijn naasten. Misschien heeft onlangs een

‘Wil en begeerte’

H.P. Blavatsky

De wil is het exclusieve bezit van de mens op dit niveau van ons bewustzijn. Het onderscheidt hem van de bruto in wie alleen instinctieve begeerte actief is.

Begeerte, in zijn breedste toepassing, is de enige scheppende kracht in het universum. In deze zin is het niet te onderscheiden van Wil; maar wij mensen kennen nooit begeerte onder deze vorm zolang we alleen maar mensen blijven. Daarom worden Wil en Begeerte hier als tegengesteld beschouwd.

Zo is Wil de vrucht van het Goddelijke, de God in de mens; Begeerte is de drijfkracht van het dierlijke leven.

De meeste mensen leven in en door begeerte en verwarren die met wil. Maar wie iets wil bereiken, moet de wil van begeerte scheiden en zijn wil de heerser maken; want begeerte is onstabiel en verandert voortdurend, terwijl de wil stabiel en constant is.

Zowel wil als begeerte zijn absoluut scheppend en vormen de mens zelf en zijn omgeving. Maar de wil creëert op intelligente wijze - de begeerte blindelings en onbewust. De mens maakt zichzelf daarom naar het beeld van zijn begeerten, tenzij hij zichzelf scheidt naar de gelijkenis van het Goddelijke, door zijn wil, het kind van het licht.

Zijn taak is tweeledig: de wil wakker maken, hem versterken door hem te gebruiken en veroveren, hem absoluut heerser maken in zijn lichaam; en, tegelijkertijd, de begeerte te zuiveren.

Kennis en wil zijn de gereedschappen voor het volbrengen van deze zuivering.⁽⁴⁾

collega een hartinfarct gehad en is hij bang dat hij die ook krijgt. En hij heeft medelijden met zijn oude buurman die in eenzaamheid weggewijnt. Maar levend in het persoonlijke bewustzijn is het niet onwaarschijnlijk dat hij ervan uitgaat dat de mens een zwak wezen is. De wil om zijn wens in daden om te zetten ontbreekt. Als dan op de nieuwjaarsreceptie van zijn werk hem vette stukken taart worden aangeboden, slaat hij die niet af. “Morgen begin ik wel met mijn dieet,” denkt hij. En nadat hij zijn buurman een paar keer bezocht heeft, geeft hij de brui eraan omdat de buurman geen dankbaarheid toont. De mens is nu eenmaal zwak, is zijn excuus.

Wanneer je aan iets begint, terwijl je weet dat het toch

gaat mislukken, kun je jezelf beter de moeite besparen er een aanvang mee te maken. Je zult bij de eerste moeilijkheid alweer de handdoek in de ring gooien.

Tussen voornemen en besluit

Nu heeft de mens in zijn huidige ontwikkelingsfase vaak niet een vastomlijnd besluit met betrekking tot zijn eigen leven genomen. Hij 'luistert' soms naar de stem van het lager zelf en soms naar die van het Hoger Zelf. Dat betekent dat hij als het ware zweeft tussen de ongewisheid van een welgemeend voornemen en de zekerheid van een innerlijk besluit. Gevolg daarvan is dat hij weliswaar oprechte voornemens kan hebben op een bepaald tijdstip, maar op een ander moment vergeet hij ze, omdat hij dan weer 'terugvalt' op zijn oude karakterpatroon.

Dan is het zaak wilskracht te tonen. Het geeft niet als je struikelt, als je maar vooruitgaat, als je maar steeds meer erin slaagt tot verwezenlijking te komen van wat je hebt voorgenomen. Vallen is nooit erg, mits je maar weer opstaat.

Het is deze innerlijke strijd die 'gewonnen' kan worden door het Hoger Zelf. En paradoxaal genoeg vindt die overwinning eerder plaats als je het niet als een strijd ziet. Naarmate je meer in staat bent je in alle kalmte te richten op je edele aspecten, dan zal de zelfzuchtige stem van het lager zelf steeds meer verstomd raken. En hiervoor is de

W.Q. Judge over de wil

De wil is een van de krachten die rechtstreeks van de geest uitgaan, en wordt bij gewone mensen geleid door begeerte; bij de Adepten wordt de wil geleid door Buddhi, Manas en Ātma, en omvat in zijn werking de kracht van een zuiver spirituele begeerte die uitsluitend in overeenstemming met wet en plicht werkt.⁽⁶⁾

Theosofia – de Goddelijke Wijsheid – een uiterst grote steun. Door de Theosofia te bestuderen raak je op een vanzelfsprekende wijze gewend aan de kosmische wetmatigheden en de schoonheid en verhevenheid van het leven in de geest. Vanuit een groeiend besef wat je *werkelijk* bent, wordt de wil tot zelfveredeling steeds sterker. Je 'voornemens' worden steeds meer 'innerlijke besluiten', ja, je *wordt* wat je zelf besloten hebt.

Instinctieve begeerte en Wil

Hoe komt het nu dat de wil steeds sterker wordt?

Er is een bekend gezegde dat dit verklaart: achter de wil staat de begeerte. Gottfried de Purucker zegt het zo:

Begeerte is de vader-moeder van de wil. Als de begeerte zuiver is, is de wil zuiver. Als de begeerte slecht is, is de wil slecht. Achter de wil staat de begeerte. Achter de begeerte staat het bewustzijn. Derhalve ontstaat de wil in het bewustzijn door middel van de begeerte.⁽⁵⁾

Uit dit citaat blijken twee belangrijke dingen. De wil wordt opgewekt door de begeerte. Maar er is een zuivere begeerte en een slechte.

Met andere woorden: de begeertekracht op zich is neutraal of kleurloos. Ze krijgt haar kleur door de wijze waarop ze aangewend wordt en het doel waarop ze gericht is. Het begeren van een spiritueel leven geeft uiteraard een heel andere kleur aan het leven dan wanneer de persoonlijkheid iets begeert. Hoe sterker de begeerte is naar een edel leven, des te krachtiger is de wil om dit ook te volbrengen.

Persoonlijke begeerten zijn gericht op de uiterlijke zaken van het leven: luxe, geld, macht, aanzien.

Nu spreekt mevrouw Blavatsky in het in dit nummer geplaatste artikel, over die laatste vorm van begeerte. Ze spreekt over *instinctieve* begeerte. Die heeft alles met de lagere aspecten van ons bewustzijn te maken, ja, met het dierlijk leven.

Deze uit de persoonlijkheid voortkomende begeerte kan rond Kerstmis opwellen bij mensen die wel het goede willen maar daar niet erg diep over nagedacht hebben. Ze formuleren hun goede voornemens, die echter niet door kennis geschraagd worden. Daarom wekken die voornemens geen of een uiterst zwakke wil op, waardoor ze vrijwel nooit in duurzame daden worden omgezet.

Dat ligt anders bij de Wil, zoals het in dit artikel van Blavatsky gebruikt wordt. Zoals ik het begrijp, wordt hier de *spirituele Wil* bedoeld, die de vrucht van het Godde-

lijke, van de innerlijke God, is. Dat is het duurzame element in ons, dat niet aan een voortdurende verandering onderhevig is.

De spirituele Wil

Terwijl de 'gewone' wil te maken heeft met de lagere aspecten en het persoonlijke denken, heeft de spirituele wil betrekking op bovenpersoonlijke doeleinden. Voor het ontwikkelen van de spirituele wil is daarom een bovenpersoonlijk ideaal nodig. De spirituele wil wordt ontwikkeld door onzelfzuchtige *besluiten* te nemen, die zijn voortgekomen uit een spirituele visie op het leven. Een besluit is geen voornemen. Een besluit volgt op een door jezelf ontdekte wetmatigheid. Het is een consequentie van een dieper inzicht in hoe het leven in elkaar zit. Daaraan zul je je houden. Het is als een gelofte die je niet in een opwelling doet, maar waarover je hebt nagedacht en waarvan je tot in elke vezel van je bewustzijn voelt dat die juist is.

Zodra een mens enig besef heeft gekregen van de onlosmakelijke banden tussen alle levensuitingen, of zelfs van de Eenheid die aan al die levensuitingen ten grondslag ligt, en daar met betrekking tot zijn eigen leven conclusies aan verbindt, formuleert hij voor zichzelf een innerlijk besluit. Tegelijkertijd maakt hij de spirituele wil in zichzelf wakker. Haast als vanzelf zal hij de vereiste zelfdiscipline ontwikkelen om het besluit uit te voeren. Daarvoor zal

hij zich bepaalde persoonlijke zaken moeten ontzeggen. Een voorbeeld. Als iemand iets begrepen heeft van de aard van de Kosmos en de opofferende samenwerking van al die wezens in de Kosmos die met de Natuur meewerken, dan zal hij het *besluit* kunnen nemen dit in zijn eigen leven te kopiëren. Hij ontwikkelt een mentaal beeld hoe hij zich ten opzichte van zijn medemensen dienstbaar op kan stellen. Dat hij daardoor persoonlijke zaken moet laten, neemt hij voor lief. Hij doorziet het betrekkelijke van dergelijke begeerten.

Stel nu dat zo'n mens zich heeft voorgenomen op een avond zich te gaan verdiepen in een subliem theosofisch boek. Hij heeft zich daar de hele dag al op verheugd. Hij zit echter nog maar net met het opengeslagen boek in zijn leesstoel of de bel gaat. Zijn buurman, die in de hele buurt bekend staat als een zeurpiet, zegt dringend zijn hulp nodig te hebben. Wat te doen?

Als hij zijn besluit in alle ernst genomen heeft, zal zijn spirituele wil opgewekt zijn en wel in die mate, dat hij het theosofische boek terug in de kast zet en zijn buurman gaat helpen. Gevolg daarvan is wellicht dat hij iets minder inzicht krijgt in bepaalde theosofische leringen, maar wel dat zijn spirituele wil nog sterker geworden is.⁽⁷⁾

Besluiten nemen met Kerstmis

Aan het begin van dit artikel stelden we twee vragen: Waarom hebben we rond Kerstmis goede voornemens?

En waarom voeren we die vaak niet uit? We beweren niet dat we beide vragen tot in alle bijzonderheden hebben beantwoord, maar we hopen wel dat we enige ideeën hebben gegeven waarover iedereen verder kan nadenken. Het is goed om in de kersttijd stil te staan bij wat het Leven is. Het is het natuurlijke moment om te verinnerlijken en hieruit met betrekking tot je eigen leven bepaalde conclusies te trekken. Het nieuwe jaar is jong en fris. Wat wij een jaar noemen is in feite een natuurlijke evolutiecyclus. Als we aan de *start* daarvan een edel karakter geven – dus in de weken na 21 december – dan zal die ‘grondtoon’ de hele cyclus doorklinken en ons denken verlichten. Immers, de stuwkracht van de Natuur staat achter de verwezenlijking van de bovenpersoonlijke doelen die je jezelf stelt.

Laat dit geen vage voornemens zijn, voortkomende uit persoonlijke opvattingen. Denk na over het Leven en formuleer voor jezelf een aantal besluiten die uit het bovenpersoonlijke deel van je bewustzijn komen.

Neem die besluiten met wijsheid. Wees moedig, maar niet overmoedig. Iedereen heeft vanwege handelingen uit het verleden – uit vorige levens – bepaalde handicaps. Het zou niet van wijsheid getuigen die te negeren. Wees realistisch.

Verwar een onpersoonlijk besluit niet met een persoonlijke

wens. Het onpersoonlijke besluit heeft altijd betrekking op een groot geheel, op de mensheid, op de universele broederschap. Het heeft nooit het eigen ‘ik’ als onderwerp. Besef dat ieder mens over alle potenties beschikt die er in de kosmos bestaan. En mocht blijken dat je een keer terugvalt in oude gewoonten, raak dan niet ontmoedigd. Probeer het opnieuw.

In een ander kort artikel van H.P. Blavatsky (zie kader op deze bladzijde) spreekt ze over begeerte waarin geen zweem van ‘zelf’ zit en dat daardoor zuiver is geworden.⁽⁸⁾ Een dergelijke zuivere begeerte kunnen we met het woord ‘aspiratie’ aanduiden.

Welnu, de tijd rond het wintersolstitium is de beste tijd van het jaar voor deze geestelijke aspiratie. Denk daarom in deze tijd diep na over de geestelijke broederschap van al wat leeft en creëer voor jezelf een plaats en functie daarin. Denk na over wat een Mens werkelijk is. Begrijp dat ieder in zichzelf een Christos, een Buddha is, en neem het besluit het komende jaar méér van die innerlijke Christos te worden. Kerstmis is dan een schitterend feest.

Referenties

1. Meer over de inwijding van de Grote Geboorte: Barend Voorham, ‘Kerstmis: het feest van de inwijding van de grote geboorte.’ Artikel in: *Lucifer*, jaargang 21, nummer 6, december 1999, p. 131-139. Zie ook: Gottfried de Purucker, *Bekleed met de zon*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., meerdere edities.
2. Zie ref. 1: Gottfried de Purucker, *Bekleed met de zon*. Zie ook: Gottfried de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1982, p. 270 (p. 222-223 originele Engelse paginering).
3. Voor meer informatie over deze kerstviering in de Eerste Wereldoorlog, zie de bron: <https://decorrespondent.nl/7737/laten-we-dit-kerstverhaal-aan-elkaar-vertellen-juist-nu/e9dadce-31cc-0243-227c-ca745e4fb702>.
4. H.P. Blavatsky, ‘Desire and Will’. Artikel in: *Lucifer*, volume I, nummer 2, October 1887, p. 96. Opgenomen in: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume VIII*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1960, p. 109.
5. Gottfried de Purucker, *Esoterische Instructies. Deel 1*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1989, p. 78.
6. W.Q. Judge, ‘Occult Arts’. Artikel in: *Echoes of the Orient. Volume I*. 2nd and revised edition. Pasadena, California, Theosophical University Press, 2009, p. 404.
7. Meer over de Spirituele Wil: Gottfried de Purucker, *Esoterisch Onderricht in de Oosterse School. Deel 1*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1987, p. 121-122.
8. H.P. Blavatsky, ‘Desire made pure’. Artikel in: *Lucifer*, volume I, nummer 2, October 1887, p. 133. Opgenomen in: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume VIII*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1960, p. 129.

‘Zuiver gemaakte begeerte’

H.P. Blavatsky

Wanneer begeerte zuiver abstract is – wanneer ze elk spoor of zweem van ‘zelf’ heeft verloren – dan is ze zuiver geworden.

De eerste stap naar deze zuiverheid is het uitroeien van de begeerte naar de materiële dingen, omdat alleen de afgescheiden persoonlijkheid hiervan kan genieten.

De tweede is om op te houden voor zichzelf te verlangen naar zelfs zulke abstracties als macht, kennis, liefde, geluk of roem, die immers per slot van rekening zelfzuchtig zijn.

Het leven zelf leert ons deze lessen; want al deze dingen die we begeren, zijn als dode zeevruchten zodra ze verwezenlijkt zijn. Dit leren we uit ervaring.

Intuïtieve waarneming herkent de positieve waarheid dat er alleen in het oneindige tevredenheid kan worden bereikt; de wil maakt die overtuiging tot een werkelijk feit van bewustzijn, totdat uiteindelijk al de begeerte op het Eeuwige gericht is.⁽⁸⁾

Goed voorbeeld doet volgen

Hoe een basisschoollerares van haar leerlingen enthousiaste lezers maakte

Basisschooldocent Anne Steenhoff schrok zich kapot van het leesniveau van haar leerlingen. In plaats van af te wachten en het initiatief aan de directie over te laten, nam ze het heft in eigen hand om dit te verbeteren. Hoe? Door zelf – voor – te lezen.

Kerngedachten

- » Anne Steenhoff heeft haar leerlingen van groep acht binnen anderhalf jaar naar het leesniveau van eindexamen Havoleerlingen weten te krijgen.
- » Wie zelf enthousiast lezer is, en het grote belang ervan ziet, kan dat enthousiasme overbrengen aan kinderen.
- » Resonantie is het opwekken, in trilling brengen, of activeren van wat innerlijk al latent aanwezig is. Zou iets niet al aanwezig zijn, dan zou het ook niet mee kunnen gaan trillen.
- » Ware educatie gebeurt door resonantie; instructie is iets aanleren ‘van buitenaf’.
- » Of resonantie daadwerkelijk plaatsvindt, hangt af van de karakteristiek en kracht van de zender, en of de zender de boodschap heeft afgestemd op de ontvanger.

Het leesniveau en leesplezier onder kinderen in Nederland neemt al jaren af en is momenteel tot een schrikbarend dieptepunt gedaald. In 2018 verliet nog een kwart van de Nederlandse leerlingen de middelbare school laaggeletterd, in 2022 was dit aandeel gestegen tot een derde. De onderwijsinspectie trekt aan de bel, nu Nederlandse scholieren van alle West-Europese landen onderaan de lijst eindigen. Wat is hier aan de hand?

“Ik haat lezen, zit liever op mijn telefoon, geen concentratie ...” is een greep uit de redenen die kinderen zelf geven. Maar aan wie is dat te wijten? Zijn kinderen tegenwoordig minder intrinsiek gemotiveerd? Minder goed in staat zich te concentreren door alle digitale afleiding om zich heen?

Een overtuigend antwoord hierop kwam onlangs van basisschooldocent Anne Steenhoff: Nee, het ligt niet aan de kinderen, het ligt aan het voorbeeld dat ze krijgen. Kinderen zijn tegenwoordig nog net zo goed in staat zich op een boek te concen-

treren als vroeger en bovendien met veel plezier, als je maar de juiste omstandigheden schept. Binnen anderhalf jaar heeft Anne haar leerlingen van groep acht – naar eigen zeggen van de leerlingen zelf – leesverslaafd gekregen. Maar indrukwekkender misschien nog wel is de stijging van het leesvaardigheidsniveau van haar klas. Tegen alle landelijke trends in was dat in dezelfde tijd gestegen naar niveau 3F, het niveau dat je moet hebben om HAVO eindexamen te halen! Hoe kreeg ze dit voor elkaar?

Doorzien van het probleem

Terug naar het begin, de periode dat Anne nog stage liep op een basisschool en tijdens het leeskwartiertje van de leerlingen ook zelf een boek aan het lezen was. “Heb je niets beters te doen?” vroeg haar stagebegeleider toen ze op haar schouder tikte. “Nee, eigenlijk niet”, dacht Anne. Een terechte gedachte zo zal later blijken. Het was het eerste voorval dat haar bewust deed worden van wat er mis is in het leesonderwijs.

Gaandeweg begonnen haar meerdere dingen op te vallen, zoals het ondermaatse niveau van de boeken dat in de boekenkast aangeboden werd, waardoor leerlingen structureel onder hun niveau lezen. Maar doorslaggevend voor Anne was het moment dat ze in de gang een gesprek tussen een docent en de directie opving over de aanschaf van nieuwe kinderboeken, waarbij de docent om advies vroeg. “Doe maar wat,” had het directielid geantwoord. Dit was de druppel voor Anne. Hoe kan er met zulke desinteresse over een onderwerp gesproken worden, waarvan eerder tijdens de docentenvergadering vastgesteld werd dat het zo’n groot probleem is? Juist door diegenen die verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs?⁽¹⁾ Een kleine sprong vooruit. Anne had haar stage afgerond, stond inmiddels zelf voor de klas en had besloten het anders aan te gaan pakken. Ze had een paar maatregelen genomen, waarvan de eerste het verlengen van de leestijd betrof: het leeskwartiertje werd een lees-halfuur. Haar leerlingen moesten de kans krijgen minimaal een kwartier geconcentreerd aan het lezen te zijn en voordat alle leerlingen goed en wel hun boek voor zich hebben, is dat kwartiertje al om. Ten tweede ging ze met de kam door de boekenkast en verwijderde ze alle (strip)boeken die onder het leesniveau van haar leerlingen waren. Maar misschien wel de belangrijkste verandering was dat ze – net zoals tijdens haar stage – *zelf mee ging lezen*. Niet weggedoken achter in de klas, maar pontificaal zittend bovenop haar eigen bureau! Waarom was dit laatste zo van belang? Omdat ze daarmee

zelf het voorbeeld *voorleeft*.

Ze gebruikte de tijd niet om iets voor haarzelf te doen of om huiswerk na te kijken, maar om zelf het voorbeeld te geven. Leerlingen zijn van nature op hun docent gericht, maar wat het in dit geval zo succesvol maakt is dat Anne *zelf* zo enthousiast over lezen is, en dat ook uitstraalt. En dat werkt besmettelijk. Iedere keer weer zijn haar leerlingen benieuwd naar wat ze leest.

De kracht van resonantie

Het proces dat hier plaatsvindt, kan in één woord samengevat worden met het begrip *resonantie*.

Het principe van resonantie is op fysiek gebied algemeen bekend. Sla de lage E-snaar van een gitaar aan en de hoge E-snaar begint mee te trillen. Er zijn talloze natuurkunde-instructiefilmpjes op internet te vinden waarbij iemand een stemvork aanslaat in de buurt van een andere, die onmiddellijk mee gaat trillen en daardoor een eigen toon produceert.

Maar zo bekend als dit feit in de natuurkunde is, zo onbekend of onderbelicht althans is het feit, dat exact ditzelfde principe opgaat op meer innerlijk gebied. Geen fysieke resonantie, maar een *mentale*.

Hoe werkt dat? Hoe kan je iemand innerlijk mee laten resoneren? Daarvoor is de eerste noodzakelijke voorwaarde dat die innerlijke trilling werkelijk plaatsvindt. Nogal wiesdes, zou je zeggen, maar ik benadruk het omdat het iets fundamenteels impliceert: namelijk dat die resonantie niet gespeeld of geveinsd kan worden. Kortom,

je moet de trilling *zijn*.

Net zomin als de tweede stemvork mee gaat trillen als je alleen maar doet alsóf je de eerste aanslaat, zal een leerling geïnspireerd raken als de leraar het zelf niet is, als de leraar niet zelf enthousiast is over wat onderwezen wordt. En juist kinderen voelen feilloos aan of iets gespeeld of echt gemeend is.

Dit laatste is waar het grote succes van Anne in besloten zit: dat ze *zelf* een enthousiaste lezer is en door het te *zijn* haar aanstekelijke enthousiasme uitstraalt naar de kinderen. In dit proces van resonantie zijn een paar factoren van belang. We stralen altijd een sfeer uit, er gaat altijd een invloed van ons uit of we willen of niet. Maar of er vervolgens een vruchtbare resonantie optreedt, hangt om te beginnen af van de *kwaliteit* en *intensiteit* van degene die het voorbeeld is. In dit geval bepaald door de kennis en leesvaardigheid van de docent (kwaliteit) en haar grote enthousiasme en oprechte wens dit aan de kinderen over te brengen (intensiteit).

Maar naast deze twee, is er nog een derde belangrijk element om de resonantie optimaal plaats te laten vinden en dat is het gericht *afstemmen* op de ontvanger. Anders gezegd, het aansluiten op het niveau en de belevingswereld van de leerling. Dit doet Anne door met haar leerlingen in gesprek te gaan en na te gaan waar hun interesses liggen. Op basis daarvan zoekt ze specifieke boeken uit die ze vervolgens eerst zelf gaat lezen. “Ze kijken gewoon het boek uit mijn handen waar ik nu aan bezig ben en vragen me op te schieten met lezen, zodat zij eraan kunnen beginnen.”

Instructie versus educatie

Resonantie is het opwekken, in trilling brengen, of activeren van wat innerlijk al latent aanwezig is. Zou iets niet al aanwezig zijn, dan zou het ook niet mee kunnen gaan trillen. Dit van binnenuit opwekken is ook het proces waar het woord educatie van afgeleid is. Dit komt van

het Latijnse woord *educere*, dat ‘naar buiten leiden’ betekent. Het naar buiten leiden van vermogens die in ons besloten liggen. Ook *inspiratie* verloopt volgens dit proces.

Anderzijds, tegenovergesteld aan educatie, is *instructie*: het van buitenaf aanreiken, opdragen te volgen of aan te leren, wat in het huidige onderwijssysteem de dominante vorm is. Laat me dit met onderstaand voorbeeld toelichten. Uit nieuwsgierigheid nam ik een kijkje op de website van de Onderwijsinspectie om te kijken welke maatregelen daar genoemd worden om ‘de nationale leesramp’ af te wenden.

Hieronder enkele fragmenten van de website die het leesniveau zouden moeten bevorderen, aan de hand van een ‘focusgroep van experts’ en een zogenaamd ‘masterplan’:

Met een juiste focus op begrijpend lezen, meer aandacht voor hogere-orde-vaardigheden (zoals interpreteren en evalueren) en gebruik van inzichten over effectief leesonderwijs, zijn er volgens de focusgroep betere resultaten over de hele linie mogelijk.

(...) Dit zou, volgens een geraadpleegde focusgroep van leesexperts, nog meer zijn vruchten kunnen afwerpen als er daarbij meer aandacht wordt besteed aan hoe leerlingen teksten daadwerkelijk goed lezen en als er meer gebruik wordt gemaakt van zogenaamde rijke teksten. Hiervoor is wel

Mentale resonantie

Het principe van mentale resonantie geldt niet alleen voor het lezen van boeken. We stralen *altijd* uit wat we innerlijk zijn, of we het nu willen of niet. Daarom heeft het verkondigen van een bepaalde mening weinig zin als je zelf het tegenovergestelde doet van wat je verkondigt. Als je pleit voor soberheid maar je omringt je met luxe, dan zul je niemand tot soberheid inspireren. Hetzelfde geldt wanneer je beweert voor vrede te zijn, maar voortdurend haatvolle en agressieve gedachten denkt. Je draagt dan eerder bij aan vijandschap dan aan vrede.

Als we echter zelf vredelievend en harmonieus *zijn*, altijd over anderen welwillend en liefdevol denken, dan dragen we op zeer wezenlijke wijze bij aan een vredelievende wereld, zelfs als we daar met niemand woordelijk over communiceren, of als de ander zich daar niets van aan lijkt te trekken.

verdere expertise-ontwikkeling en professionalisering van het handelen van leerkrachten nodig.⁽²⁾

Er wordt vervolgens zelfs gesproken over een *BookTok*, gebaseerd op het populaire TikTok maar dan toegepast om ‘online leesdoelen te stellen’.

Valt er iets op? Zie je het verschil? Voornamelijk *uiterlijke* maatregelen en doelen gericht op resultaat en efficiëntie en een totale afwezigheid van innerlijke stimulans, intrinsiek leesplezier en enthousiasme.

Hoe groot is het contrast met de werkwijze van Anne, van werkelijke aandacht, oprechte verwondering voor een verhaal, het enthousiasme voor lezen en het doorgeven ervan. De sfeer van innerlijke concentratie en plezier die ze als natuurlijke leider van de groep opbouwt en uitstraalt, waar haar leerlingen vervolgens op mee kunnen ‘resoneren’ zodat ze besmet raken met het leesvirus. Het is het natuurlijke principe van waar leraarschap: het bij de leerling stimuleren van de latente vermogens die innerlijk al aanwezig zijn. In Oosterse tradities ook wel bekend als de Rāja-Yoga-methode, ofwel: de Koninklijke weg. Koninklijk omdat de mens van binnenuit gestimuleerd wordt om zelfstandig vaardigheden te ontplooiën en er beheersing over te leren krijgen. En dat betekent voor de leraar, het levende voorbeeld zijn.

Anne heeft ondertussen ook een boek geschreven waarin ze het probleem van het ontbreken van het goede voorbeeld op de PABO, de opleiding voor basisschool-docenten blootlegt.⁽³⁾ Uit onderzoek blijkt dat maar liefst 40% van de PABO-studenten nooit vrijwillig een boek leest en ook niet gestimuleerd wordt om dit te doen. Vaak is er sprake van onzekerheid of het niet weten waar te beginnen, stelt Anne vast. Ze breekt dan ook een lans voor deze studenten om ze te helpen en te stimuleren, zodat ze wél het juiste niveau en leesplezier kunnen bereiken. En dat, als ze na deze aangeboden hulp vervolgens nóg niet bereid zijn te lezen, ze beter een ander beroep kunnen kiezen. Want als je als toekomstig docent deze vaardigheid niet bezit, hoe kun je het dan ooit je leerlingen voorleven?

Anne heeft haar leerlingen van groep acht binnen anderhalf jaar naar het leesniveau van eindexamen Havoleerlingen weten te krijgen. Ik herhaal het nog maar een keer, omdat het een verbluffend resultaat is, dat met geen enkele focusgroep, masterplan, leesdoel, of welke uiterlijke maatregel van buitenaf dan ook te behalen is. Het is tegelijkertijd schrijnend en hoopgevend. Schrijnend omdat er bij beleidsmakers in het onderwijssysteem zoveel onbekend-

heid over dit principe heerst, met ongelukkige besluitvorming tot gevolg, tegen beter weten in. Maar tegelijkertijd hoopgevend, omdat de oplossing zo helder en eenvoudig is. Want hoeveel moeite kostte het Anne nou helemaal om dit succes te bereiken? Een succes dat voortkwam door simpelweg zichzelf te zijn, omdat het haar eigen innerlijke motivatie, haar eigen verwondering en enthousiasme is waar ze uitdrukking aan geeft. Het is *zogezegd meewerken met de natuur*, om datgene te doen wat van nature in ons zit. Om door middel van natuurlijk leraarschap, dat wil zeggen door middel van inspiratie en resonantie, het voorbeeld te geven. En het resultaat is fantastisch.

Referenties

1. ‘Anne Steenhoff over hoe we kinderen weer aan het lezen krijgen’. *Televisieprogramma ‘Eva’*, AVROTROS, d.d. 04-09-2024. (Bron: <https://eva.avrotros.nl/artikel/anne-steenhoff-over-hoe-we-kinderen-weer-aan-het-lezen-krijgen-24>).
 2. ‘Leesontwikkeling van leerlingen staat onder druk; verbeteren leesvaardigheid vraagt om inspanningen op school en thuis.’ *Inspectie van het Onderwijs*, 13-12-2022. (Bron: [https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2022/12/13/verbeteren-leesvaardigheid-vraagt-om-inspanningen-op-school-en-thuis#:~:text=De leesvaardigheid van leerlingen in,s\)bo 2020-2021](https://www.onderwijsinspectie.nl/actueel/nieuws/2022/12/13/verbeteren-leesvaardigheid-vraagt-om-inspanningen-op-school-en-thuis#:~:text=De leesvaardigheid van leerlingen in,s)bo 2020-2021)).
 3. Anne Steenhoff, *Een lui letterland*. Das Mag Uitgeverij, 2024. (Bron: <https://www.dasmag.nl>).
-

De basis van de astrologie

Waarop is de oorspronkelijke astrologie gegrond?

Dit artikel is het eerste in een serie, waarin we uitleg geven over de aard en waarde van astrologie. De serie is gebaseerd op de lezingen die Joop Smits hierover hield in januari 2020. In dit artikel schetsen we een totaalbeeld dat we in de volgende artikelen in detail gaan invullen. We gaan in op de aard van de oude astrologie, op de verschillende redenen waarom mensen belangstellen in astrologie, op de verhouding astrologie-astronomie, op de basisgedachten die nodig zijn om de werking van kosmische invloeden te begrijpen, en op de waarde die astrologie kán hebben.⁽¹⁾

Kerngedachten

» De astrologie in combinatie met de astronomie was in oorsprong gegrond op diepgaande, nauwgezet onderbouwde kennis.

» Verwondering, intuïtie, praktijkervaring en wetenschappelijk onderzoek heeft velen gemotiveerd zich in hemelse invloeden te verdiepen.

» De oude astrologie was een belangrijk deel van de Theosofia. De astronomie was voorheen één aspect van de astrologie.

» De Theosofia verklaart dát er hemelse invloeden zijn en hoe ze uitwerken. Daarbij is de *vrije wil* van de mens fundamenteel.

» Hoe astrologie wordt toegepast hangt volledig af van de zelfzucht of onzelfzuchtigheid van de toepassers.

In dit artikel leggen we de basis voor de hele serie over astrologie. We schetsen een totaalbeeld, een samenhangend geheel van theosofische ideeën, dat we in de volgende artikelen in meer detail gaan invullen. We gaan in op de oorsprong en reikwijdte van de oude astrologie, op de verschillende redenen waarom mensen belangstellen in astrologie, op de verhouding astrologie-astronomie, op de basisgedachten die nodig zijn om de werking van kosmische invloeden te begrijpen, en op de waarde die astrologie kán hebben als we dat zouden willen.

In de nog komende artikelen werken we deze deelonderwerpen veel verder uit, waaronder: ‘wat zijn de tekens van de dierenriem en wat zijn hun invloeden’, ‘welke invloeden gaan er uit van welke hemellichamen’, ‘hoe kunnen we geboortehoroscopen en voorspellende horoscopen verklaren’, en ‘welke moreel-ethische inzichten kunnen we aan deze kennis ontleunen’.

De ouderdom van de astrologie

Alle volkeren uit de oudheid bezagen met diep ontzag de zon, maan, sterren en planeten, en de meeste volkeren bestudeerden ook hun aard en bewegingen. Dat deden ze omdat ze ervan overtuigd waren dat de hemellichamen de voertuigen waren van levende wezens, van kosmische intelligenties, die een zeer grote invloed uitoefenen op het leven van de mensheid. Er zijn talloze aanwijzingen dat die kennis in hoog aanzien stond

In de 18e eeuw liet de mahārāja Jai Singh II vijf grote, stenen astronomische observatoria ('Jantar Mantars') bouwen. De rāja had grote interesse in wiskunde, architectuur en astronomie. Het bovenstaande observatorium staat in het huidige Delhi, India.

bij oude Egyptenaren, Grieken, Chaldeeërs, Assyriërs, Kelten, Romeinen, Indiase volkeren, Chinese volkeren, en ook vele volkeren in de Amerika's.⁽²⁾

Deze studie kennen we heden ten dage onder de naam 'astrologie'. Het Latijnse woord astrologie betekent letterlijk 'de wetenschap van de sterren', of preciezer gezegd, de wetenschap van de invloed van de hemellichamen. De astrologie in zijn oorspronkelijke niet-gedegenereerde vorm is een *wetenschap*, dus geground op nauwgezet onderbouwde kennis. Bij het toepassen ervan lag de nadruk op zijn waarde voor de hele gemeenschap, voor de spirituele en mentale ontwikkeling van de hele mensheid.

De interesse in astrologie is ook NU nog groot. Er wordt bij ons weten geen politiek beleid meer op gebaseerd, maar een forse groep mensen is ermee bezig — ondanks de grote vraagtekens die sommige wetenschappers erbij zetten.⁽³⁾

Vanwaar komt die interesse? Op die vraag gaan we hieronder in. Bij het beantwoorden van die vraag zullen we ontdekken dat de astrologie meer inhoudt of kán inhouden dan de rubriekjes in de kranten met hun vaak zeer oppervlakkige gemeenplaatsen. En dat het ook veel meer inhoudt dan het trekken van geboortehoroscopen van individuele mensen, zoals nu vaak met meer of minder kennis van zaken gebeurt.

Waarom hebben mensen belangstelling voor astrologie?

De interesse in astrologie kan voortkomen uit:

* *Verwondering*

Bijna alle mensen voelen verwondering als zij op een verstild moment naar de sterrenhemel kijken. Je voelt je dan even 'opgetild' uit al je pragmatische zorgen. Het kan zelfs zo zijn dat je iets opvangt en ervaart van een veel spirituelere, meer kosmische wereld waarbinnen wij leven en waarmee je dus een *diepgaande* band hebt.

* *Intuïtie*

Zoals gezegd, zagen vele volkeren in het verleden de hemellichamen als de lichamen van goddelijke, hemelse wezens, die hun invloed hebben op onze aarde en als het ware 'actief toezien' op de groeifasen van de mensheid. Zij hadden de intuïtie dat de Kosmos in wezenlijke zin geordend is, vol orde is, ook al begrepen ze die orde niet in detail. En datzelfde geldt ook voor de meer intuïtief ingestelde mensen nu.

* *Ervaringskennis*

Een andere reden voor een langdurige interesse in hemelse invloeden is praktijkervaring, oftewel, empirische kennis.

Bekend is dat het ontkiemen en groeien van planten samenhangt met de seizoenen (zoninvloed), de maanfasen en de tekens van de dierenriem. Kennis hiervan kun je dus een noodzaak noemen. Er zijn op grond daarvan gewaskalenders opgesteld, die onderbouwd zijn door veel ervaring. Biologen zien dat sommige dieren zeer precies reageren op de maanfasen. Mensen in de zorg valt het op dat rondom volle maan de emotionele beheersing van sommige mensen achteruit gaat, waardoor irritaties sneller uitlopen in een handgemeen. Als je op de spoedeisende hulp van een ziekenhuis werkt, kunnen zulke periodieke effecten je opvallen.

* *Wetenschappelijk onderzoek*

Er zijn ook altijd wetenschappers geweest met grote belangstelling voor de invloeden van de hemellichamen. Zij wisten soms met harde gegevens aan te tonen dat er een correlatie was tussen die invloeden en de gebeurtenissen in de mensenwereld. We noemen als voorbeelden: het cyclisch woeden van de aardappelziekte in de 19e eeuw: die bleek gerelateerd aan de zonnevlekkencyclus.⁽⁴⁾ Hetzelfde geldt voor alle heftige gebeurtenissen op het wereldtoneel zoals oorlogen en revoluties, zie de bijgaande grafiek.

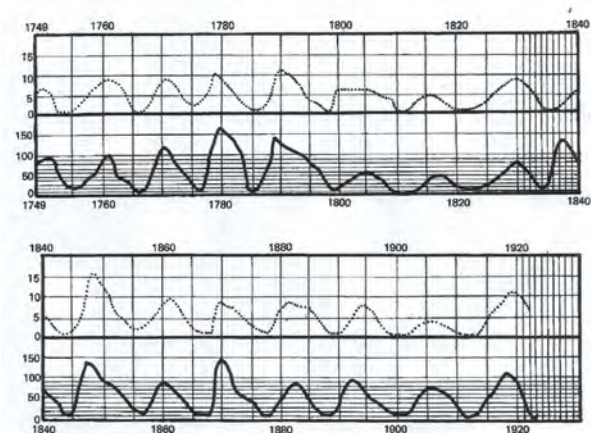

Fig. 4: PARALLELISM OF THE CURVES OF SUNSPOT ACTIVITY (BELOW) AND THE UNIVERSAL HUMAN MILITARY, POLITICAL ACTIVITY (ABOVE) FROM 1749 TILL 1922.

Aantal grote, heftige gebeurtenissen op het wereldtoneel (bovenste grafiek) afgezet tegen de zonnevlekkencyclus (onderste grafiek), van 1749-1920, zoals onderzocht door Alexander Tschijevsky.⁽⁵⁾

Ook de aanslagen op 11 september 2001 vonden tijdens een maximum aan zonnevlekken plaats. Daarbij geeft dit feit te denken: de maxima van deze zonnevlekkencyclus treden om de 11-12 jaar op en dat is gemiddeld genomen hetzelfde ritme als de omloop van de planeet Jupiter. Er is een nauwe relatie tussen deze zonne-invloeden en de invloeden van deze reuzenplaneet.⁽⁶⁾

Wat is astrologie?

Bij het beantwoorden van deze vraag moeten we onderscheid maken tussen moderne astrologie en de astrologie die werd en wordt beoefend door bestudeerders van de Universele Wijsheid, van de Theosofia, die de wezenlijke grondslag is van alle grote religies en filosofieën en wetenschappen.

De oorspronkelijke astrologische kennis, die zeer diepgaand is, bestaat nog steeds. Deze kennis wordt bewaard en doorgegeven door de Loge van Wijsheid en Mededogen, die bestaat uit de verst ontwikkelde, meest wijze en mededogende mensen. Zij hebben zich verenigd in een zeer nauw samenwerkingsverband. De diepere delen van hun kennis van de kosmos was en is altijd geheim. Die kennis wordt strikt geheimgehouden, want ze kan ernstig worden misbruikt door mensen die het onjuist begrijpen en nog niet de noodzakelijke ethische geschiktheid hebben ontplooid. Denk maar aan alle vormen van potentieel misbruik voor eigen gewin. Niettemin is er soms wat van deze kennis uitgelekt.

Waarover gaat die diepgaande *oorspronkelijke* astrologie? G. de Purucker schrijft daarover: het is de studie van “de zielen van de sterren”, oftewel, de aard en invloed van de kosmische *bewustzijnen* die door de hemellichamen heen werken.⁽⁷⁾ Daar hoort ook de kennis bij van alle bewoners van die hemellichamen. Gottfried de Purucker legt uit dat de oude astrologie “de wetenschap was van de relaties van de delen der Kosmische Natuur onderling, en meer in het bijzonder toegepast op de mens en zijn bestemming, zoals deze door de hemelse kringlopen aangegeven werd”. De oude astrologie is niet zomaar een theorie, maar is gebaseerd op “diepe wijsheid aangaande de evolutie van het goddelijke in en door de stof, en die betrekking heeft op de menselijke ziel en de menselijke geest”.⁽⁸⁾

Ze is in feite uiterst exact en wetenschappelijk, maar bovenal religieus en filosofisch. H.P. Blavatsky legt uit: ze is onfeilbaar, onder de voorwaarde dat degenen die het interpreteren even onfeilbaar zijn. Maar die laatste voorwaarde, voegt ze eraan toe, is zeer moeilijk te realiseren en vormt dus vaak de grote beperking.⁽⁹⁾

Wat wij nu kennen als de *moderne* astrologie, bestaat slechts uit enkele aspecten van die oude kennis, die openbaar zijn geraakt. De moderne astrologie is dus voortgekomen uit slechts enkele kleine fragmenten ervan. Het totaalbeeld ontbreekt. Veel van wat de huidige astrologen zeggen is dus – ook al zijn ze eerlijk en oprecht, en veel astrologen zijn dat – hun eigen poging tot interpretatie. De waarde van hun uitspraken en voorspellingen hangt

volledig af van de diepte van hun begrip en dat laatste varieert enorm.

Hoe verhoudt astrologie zich tot astronomie?

H.P. Blavatsky zei al: ware astrologie gaat over de ‘ziel’ van de sterren, terwijl de astronomie enkel gaat over hun ‘lichamen’: over de uiterlijke, materiële bollen — hun bewegingen, omlooptijden, enzovoort, en de veranderingen daarin. Astronomie was in de oudheid een onderdeel, een klein onderdeel, van de astrologie.⁽¹⁰⁾ Ze was nodig voor het beschrijven van het spirituele krachtenveld: het voorspellen en duiden van de cyclische veranderingen van de invloeden van kosmische wezens.

De huidige astronomen houden zich meestal verre van de huidige astrologie — en dat is volledig te begrijpen als ze alleen de horoscopen in de media als uitingen ervan kennen. Toch is het opmerkelijk dat de astronomen al veel kennis hebben opgebouwd van het feitelijke bestaan van *invloedssferen* rondom hemellichamen. We geven een paar voorbeelden. De heliosfeer van de zon omvat het gebied waar de zonnwind de overheersende stroom van deeltjes is. Ze bevat kanalen van uitgezonden deeltjes. Dit gigantische, bolvormige krachtenveld omvat ruim alle bekende planeetbanen. Krachtige uitbarstingen van de zon kunnen de communicatie met onze satellieten en ons elektriciteitsnet zwaar verstoren.

De invloed van de maan op eb en vloed is welbekend. En de planeet Jupiter heeft zo’n krachtig zwaartekrachtenveld, dat die zeer veel lichamen die uit de ruimte komen naar zich toetrekt. In feite beschermt Jupiter op die manier de planeten die gelegen zijn binnen zijn baan om de zon, waaronder de aarde. Hij vormt een beschermende gordel. Ook dat veld kun je terecht zien als een invloedssfeer.

En er is de astronomische theorie van de Nobelprijswinnaar (1970) Hannes Alfvén, dat de wisselwerkingen tussen hemellichamen eenvoudiger en preciezer te verklaren zijn als je ervan uitgaat dat zij krachtige en verreikende elektrische en magnetische velden produceren, in plaats van de huidige verklaringen die alleen uitgaan van zwaartekracht.⁽¹¹⁾ Helaas is deze theorie van elektrische en magnetische velden nog te weinig onderzocht. Maar de gedachte erachter is helemaal niet zo vreemd. Want we zien dat dat *principe* van invloedssferen een algemene wetmatigheid is. Overal zien we dat wezens elkaar aantrekken of afstoten, bijvoorbeeld in de relaties tussen mensen.

Dit zijn allemaal aanwijzingen voor het feit dat alle hemellichamen krachtige invloedssferen om zich heen

creëren. De astrologie voegt eraan toe: die invloedssferen betreffen niet alleen de door onze stoffelijke instrumenten meetbare velden, maar ook psychische en spirituele invloedssferen.

Er zijn in de afgelopen eeuwen altijd intuïtieve geleerden geweest die zich tot de astrologie aangetrokken voelden en deze serieus bestudeerden. Wat voorbeelden uit het verleden zijn: Isaac Newton en Johannes Kepler. Zij legden belangrijke grondslagen voor de huidige natuurkunde en astronomie en zijn dus zeker geen ‘kleine jongens’ te noemen. Enkele recente voorbeelden van wetenschappers die de astrologie hebben bestudeerd, zijn de statistici Michel en Françoise Gauquelin, de psycholoog Hans Eysenck en de filosoof Richard Tarnas.

Wat vormt de basis voor astrologie?

De basis van de astrologie – de oorspronkelijke – is de Universele Wijsheid of Theosofia. Deze astrologie omvat onder andere de kennis van de innerlijke en uiterlijke gebieden van de kosmos en hun bewoners, en voorts ook van de groeicycli die deze doormaken. Het was een belangrijk onderdeel van het onderwijs dat gegeven werd in de esoterische scholen, de ‘Mysteriescholen’.⁽¹²⁾ Daarin werd deze Wijsheid aan geschikte leerlingen doorgegeven, zodat deze leerlingen konden uitgroeien tot een inspirerende en mededogende kracht binnen de mensheid. De Leraren en leerlingen waren door een zeer strikte gelofte van geheimhouding gebonden.

Dankzij het opnieuw bekendmaken van de theosofische grondgedachten door H.P. Blavatsky en haar opvolgers, sinds 1875, is nu, voor ieder die dat wil, kennis over *de basis* van de ware astrologie beschikbaar. In de komende artikelen gaan we die basis verder uitwerken, per deelonderwerp. In dit artikel noemen we enkele van de belangrijkste principes waaruit de hele astrologie is voortgevloeid, en waardoor deze te begrijpen is.

De kosmos is een levensgemeenschap

Het eerste principe is Eenheid: *alles leeft en alles is met elkaar verbonden*. Alle dingen zijn bezielde, of met andere woorden, er werkt een bewustzijn, een wezen doorheen. Dat geldt voor een planeet, een ster en een melkwegstelsel, en voor alle wezens die binnen de sfeer van deze kosmische wezens leven.

Alle wezens maken deel uit van een grenzenloos Levensbeginsel, van het alomvattende *Ene Leven*. Ze zijn er de individuele uitingen van (zie het artikel over ‘Het mysterie van de monade’ in *Lucifer* 4 van dit jaar).⁽¹³⁾ Om die

reden zijn ze in de kern onvergankelijk en grenzenloos. Onze huidige uiterlijke levenscyclus, onze huidige incarnatie, is niets anders dan één groeifase in een onophoudelijk groeiproces.

Uit het bovenstaande volgt direct dat alle wezens, klein en groot, wezenlijk evenveel waard zijn. Er is sprake van een fundamentele, onvoorwaardelijke *gelijkwaardigheid* van al wat leeft. Hoe groot hun verschillen in evolutiestadium ook zijn, alle wezens zijn *evenzeer* de uiting van het Grenzenloze Leven. Als alleen al deze gedachte doordringt tot in het hart en denken van de huidige mens, hoe anders zouden wij mensen dan met elkaar – en met dieren en planten – omgaan?

De tekens van de dierenriem, de zon en de planeten zijn essentiële brandpunten en transformatoren van kosmische invloeden die op de aarde inwerken. Die invloeden gaan uit van de leidende wezens die door deze hemellichamen heen werken.

Fundamentele verbondenheid en universele interactie

Dan het tweede principe: vanwege die achterliggende eenheid zijn *alle wezens* ook in hun diepste wezen *verbonden* met elkaar. Ze vormen één geheel. Die verbondenheid kan direct zijn of indirect, maar die is er altijd.

We vormen dus een kosmische gemeenschap van wezens die elkaar voortdurend beïnvloeden. Zo geldt bijvoorbeeld dat elk van onze gedachten en handelingen zijn weerslag

heeft op onze medemensen — en in feite op de hele kosmische gemeenschap. En op hun beurt beïnvloeden de kosmische wezens ons.

Verbondenheid houdt voortdurende interactie in. Dat geldt niet alleen voor de mensheid (tegenwoordig merken we heel goed dat alles wat in het ene land gebeurt, zijn invloed heeft op alle andere landen), maar ook voor alle relaties tussen ver ontwikkelde en minder ver ontwikkelde wezens, zoals die tussen de planeten — die net als wij wezens zijn — en de aardse mensheid. Alleen dankzij die interacties kunnen wij allen ‘bewust zijn’, leren en de potenties van ons bewustzijn stapsgewijs ontplooiën. En daarin spelen de invloeden van de tekens van de dierenriem, de zon en de planeten een zeer bepaalde rol en functie. Hierover zullen we in de komende artikelen veel meer vertellen.

Hoe zijn die interacties mogelijk? De planeten en onze zon lijken in menselijke ogen zo ver weg te staan van de aarde ... De verklaring daarvan ligt in de hiërarchische structuur van de kosmos. Elk wezen is deel van een groter wezen, en is zelf het overkoepelende bewustzijn waarbinnen talloze ondergeschikte wezens leven. Zo leven wij mensen binnen het invloedsveld van de planeet Aarde, en niet alleen van onze eigen planeet, maar ook van de planeten Saturnus, Jupiter, Mars, Venus, Mercurius, de Zon, de maan en de tekens van de dierenriem. Al die invloedsferen doordringen elkaar, zoals ook de radiogolven van talloze radiozenders elkaar doordringen. Ook al leven we op onze Aarde, we leven tegelijk in de sferen van die andere kosmische wezens, en hebben dus alles te maken met hún invloeden.

Waarom heeft elke planeet een andere invloed?

Aan het geschetste beeld moeten we dit belangrijke punt toevoegen: elk wezen heeft een specifiek, uniek karakter opgebouwd gedurende talloze wederbelichamingen, en dat karakter bepaalt de aard — de ‘kleur’ of ‘frequentie’ — van zijn invloedsfeer.

Zoals ieder uit de praktijk weet, heeft elk mens een uniek karakter. Wat wij voor onze medemensen betekenen, of we hen stimuleren tot samenwerking en begrip of daarentegen stimuleren tot ‘ieder-voor-zich’ en groepsdenken, hangt af van wat we *innerlijk* feitelijk zijn — niet van wat we uiterlijk lijken.

Ditzelfde geldt voor alle wezens, klein of groot. En dus ook voor een planeetwezen als Venus. Dat kosmische wezen heeft een specifieke aard, een specifieke ‘frequentie’.

Het krachtenveld dat hij uitstraalt, en waarin ook wij leven, heeft daarom ook dit kenmerk. Het is een invloed die *onze* ‘Venus-vermogens’ kan stimuleren als we ervoor open staan. En wanneer sta je ervoor open? Daarmee komen we bij de volgende theosofische bouwsteen.

Welke invloeden ervaren we, en welke niet?

Welke invloeden ‘komen bij ons binnen’ en welke niet? In hoeverre werken de invloeden van de diverse planeten op ons als individueel mens in?

De kerngedachte is: we kunnen alleen die invloeden ervaren die een *overeenkomstige* karakteristiek hebben met een aspect in ons eigen karakter. Als we bijvoorbeeld een intellectuele gerichtheid hebben opgebouwd, staan we veel meer open voor *intellectuele* kosmische invloeden, dan iemand die sterk gevoelsmatig is ingesteld. Zo iemand zou bijvoorbeeld sterk openstaan voor de invloed van de maan — een typisch emotionele invloed. Terwijl iemand die gewend is steeds nuchter naar alle dingen te kijken, niets zal merken van de wisselende maaninvloeden.

Kunnen we de kosmische invloeden beheersen en sturen?

Dan is er deze vraag: worden we gedetermineerd door kosmische invloeden of hebben we altijd de mogelijkheid ze te volgen of te negeren? Hier raken we een heel belangrijk punt als we de astrologie willen begrijpen. Er is een oud astrologisch adagium en dat luidt: ‘de sterren neigen, maar dwingen niet’. Wij mensen hebben — omdat we in onze diepste kern grenzenloos zijn — vrije wil. Ook in situaties waarin we voorheen op een bepaalde manier reageerden, kunnen we altijd vandaag *anders* reageren. Op voorwaarde dat we onze wilskracht inzetten, dat we dat willen. Vandaar: de sterren neigen, maar dwingen niet.⁽¹⁴⁾

We geven een voorbeeld. Soms staat onze planeet onder invloed van een grote instroom van vitaliteit. En stel dat wij ‘doenerig’ zijn en regelmatig pas ná onze acties ontdekken of die wel zo verstandig waren. Kosmische invloeden die het vitale energieniveau op aarde vergroten (zoals perioden van zonnevlekkenmaxima), zullen dat trekje in ons verergeren, tenzij we ons daarvan bewust worden en het belang zien om — tegen onze eerste impuls in — eerst tot tien te tellen, er een nachtje over te slapen, en dan te handelen. Tegelijkertijd kan deze zelfde invloed bij twijfelende mensen wellicht de aanzet zijn om een belangrijke knoop door te hakken. Deze invloed is dus niet op zich positief of negatief: of ze harmonisch of disharmonisch

uitwerkt, wordt bepaald door hoe we haar gebruiken. Die vrijheid heeft iedereen. Het is *onze* keuzevrijheid om de kosmische krachten op een zelfzuchtige of onzelfzuchtige manier te benutten. Net als we vuur kunnen benutten om te koken, maar ook om brand te stichten. De kosmische invloeden zijn op zich altijd neutraal, nooit goed of kwaad. Of we ons dat nu bewust zijn of niet, we zijn het zelf die deze natuurkrachten sturen. We kunnen ze kanaliseren en in weldadige banen leiden, door ze ten bate van het welzijn van alle wezens die we kennen, toe te passen. Hoe bewuster we hiermee omgaan, des te sneller we de begripsvolle potenties in ons bewustzijn wakker roepen en (levens)wijzer worden.

Wat is het nut van inzicht in astrologie?

Hoeveel nut de studie ervan heeft, hangt af van de kwaliteit 'astrologie' die we bestuderen en of we zijn principes werkelijk begrijpen, dat wil zeggen, kunnen verklaren vanuit een totale levensfilosofie over de aard van kosmos en mens. Om op dat punt aanwijzingen te geven, schrijven wij nu deze serie artikelen over Theosofie en astrologie. We zullen daardoor een zeker begrip kunnen opbouwen van onze plaats en taak als mens in het kosmische leven, en de specifieke functies die kosmische wezens in de evolutie van de aardse mensheid vervullen, geduren-

de alle groeifasen van de mensheid.

We spraken in het begin ook over de ervaringskennis die is verzameld door talloze volkeren, die tot vandaag de dag in zekere mate is overgeleverd. En dan bedoelen we de hemelse, cyclische invloeden op plantengroei. Voor de landbouw is het nut van kennis van de hemelse constellaties vanzelfsprekend. Het maakt immers veel uit of je op een geschikt moment zaait of niet. Datzelfde kan eigenlijk gezegd worden voor ieder die dagelijks met mensen omgaat, zoals hulpverleners, politie, leraren: het is zinvol rekening te houden met perioden waarin de emoties sneller kunnen gaan opspelen.

Veel mensen laten hun geboortehoroscoop trekken om hun eigen karakter te leren kennen. Hoewel wij niet ontkennen dat dat inderdaad een ingang daartoe is – als de astroloog een zekere deskundigheid en objectiviteit heeft – geldt ook dat we onze eigen denkkarakteristieken veel directer kunnen leren kennen door ons onderscheidingsvermogen te ontwikkelen en ons denken regelmatig te evalueren. De aanwijzingen hiervoor, die tot ware zelfkennis kunnen leiden, worden gegeven in onze cursus Universele Wijsheid.

Meer begrip van de astrologie kan ons ook een groeiend inzicht geven in de enorme verscheidenheid aan menselijke karakters. We zullen beseffen dat we geneigd zijn de

dingen vanuit onze karakteristiek, door onze gekleurde bril te bekijken. Dat zet ons aan om welbewust open te staan voor andere invalshoeken; invalshoeken waar we ongetwijfeld veel van kunnen leren. Je gaat de specifieke bijdrage waarderen van ieder mens, in gezin, werk, of welk samenwerkingsverband dan ook.

De rol die astrologie kán gaan spelen

Naar ons idee zal de ware astrologie in de toekomst, als die in veilige, onbaatzuchtige handen blijft, van groots nut kunnen zijn voor de hele mensheid. Om één voorbeeld te noemen: dan kunnen de leiders van de wereld – als zij luisteren naar deze wijze astrologen – datgene doen wat Lao-tse aanraadde: grote dingen doen als ze nog klein zijn.⁽¹⁵⁾ Dat laatste vereist een diepgaande visie op alle ontwikkelingen. Wat is het goede moment voor een bepaalde mededogende actie of impuls, zodat die een maximale invloed kan krijgen? Er zijn in de geschiedenis van de landen regelmatig korte momenten waarop deze landen, die elkaar misschien meestal als concurrenten zien, wél openstaan voor samenwerking, voor gelijkwaardig overleg — waarbij ieders problemen met aandacht konden worden besproken en opgelost. In onze visie worden dit soort ‘gouden momenten’ momenteel bijna altijd gemist. Maar dat hoeft niet.

Meer algemeen gezegd: door wijs gebruik van ware astrologie zal elk volk op aarde in staat raken om de kosmische invloeden ten bate van het welzijn van de hele wereldgemeenschap te benutten.

Referenties

1. De lezingenserie van januari 2020 is te bekijken via onze website. (Bron: [blavatskyhouse.org/uploads/files/Catalogi/Catalogus-2024-TSPL-v3-Lezingen-2010-2024-\(Nederlands\).pdf](https://blavatskyhouse.org/uploads/files/Catalogi/Catalogus-2024-TSPL-v3-Lezingen-2010-2024-(Nederlands).pdf)).
2. Over de pre-Colombiaanse hemelobservatoria in de Amerika's is veel te vinden op het internet, onder andere bij ScienceAlert en de UNESCO portal of the heritage of astronomy. (Zie bijvoorbeeld: www.sciencealert.com/the-oldest-known-astronomical-observatory-in-the-americas-long-predates-the-incas; en web.astronomicalheritage.net/show-theme?idtheme=8).
3. Zie onder andere de Nederlandse *Wikipedia*, lemma ‘Astrologie’.
4. H.P. Blavatsky, ‘Stars and numbers’. Artikel in: *The Theosophist*, volume II, number 9, June 1981, p. 199-201. Ook opgenomen in: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume III*. Wheaton, Illinois, The Theosophical Publishing House, 1982, p. 193 (en voetnoot).
5. A.L. Tchijevsky, ‘Physical factors of the historical process’. Artikel in: *Cycles*, Cycles Research Institute, January 1971, p. 11-27. (Bron: cyclesresearchinstitute.org/pdf/cycles-history/chizhevsky1.pdf).
6. G. de Purucker, ‘Esoteric hints on cycles’. Opgenomen in: *Studies in Occult Philosophy*. 1st edition. Covina, California, Theosophical University Press, 1945, p. 11. (Bron: blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/wind-of-the-spirit).
7. G. de Purucker, *Esoterisch Onderricht in de Oosterse School. Deel 1*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1987, p. 32.
8. G. de Purucker, *Fundamentals of Esoteric Philosophy*. 2nd printing of 1st edition of 1932. Covina, California, Theosophical University Press, 1947, p. 206-207. (Bron: blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/fundamentals-of-the-esoteric-philosophy/). Nederlandse vertaling: *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1994, p. 252.
9. H.P. Blavatsky, *Isis Ontsluierd. Deel I*. Vele edities, p. 259 (paginering originele Engelse editie).
10. Zie ref. 8, p. 224 (Engelse editie) en p. 271-272 (Nederlandse vertaling).
11. Joop Smits, ‘Emanatie en fohat als grondslag voor het elektrisch universum’. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 34, nummer 1, februari 2012, p. 23-34.
12. Zie voor een beknopte uitleg van de Mysteryescholen: G. de Purucker, *Occult Glossary*. 1st edition. Point Loma, California, Theosophical University Press, 1933, lemma's ‘Astrology’, ‘Esoteric doctrine’ en ‘Ethics’. (Bron: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/occult-glossary/>). Nederlandse vertaling: G. de Purucker, *Occult glossarium*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1993, lemma's ‘Astrologie’, ‘Esoterische leer’ en ‘Ethiek’, p. 32-33, 76-77, 77-78. Zie ook de lezing ‘Mysteryescholen: de bron van elke religie, filosofie en wetenschap’, d.d. 22 januari 2025, te zien via de website blavatskyhouse.org.
13. B. Voorham, ‘Het mysterie van de monade’. Artikel in: *Lucifer*, jaargang 46, nummer 4, augustus 2024, p. 111-119.
14. G. de Purucker, *Esoterisch Onderricht in de Oosterse School. Deel 2*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1987, p. 1024-1026.
15. Lao-tse, *Tao Teh Ching*. Vele edities, vers 63.

Gesignaleerd

Wat sterbevingen ons kunnen vertellen

In de *New Scientist* stond een interessant interview met Conny Aerts, een Vlaamse astronome.⁽¹⁾ Het artikel had de opmerkelijke titel: ‘De melodie van sterren onthult hun verborgen binnenzijde’. Conny Aerts is een voortrekker in de moderne astronomie. Zij legde de grondslagen voor de zogenoemde ‘astro-seismologie’, de studie van sterbevingen, onder andere met het doel om de binnenste lagen van sterren te leren kennen.

We gaan uit dit interview citeren. Daarbij wijzen we er van tevoren al op dat we daarin natuurlijk de huidige wetenschappelijke visies op sterren tegenkomen. De theosofische visie, die hiervan vaak zeer verschilt – volgens de Theosofie is een ster bijvoorbeeld noch heet noch koud, en is zijn lichaam geen ‘gasbol’ – bespreken we hierna. Maar nu het interview:

Hoe is dat überhaupt mogelijk, het binnenste van sterren onderzoeken? Het is daar op een goede dag een paar miljoen graden Celsius. Geen wezen of instrument zal daar ooit kunnen opereren.

“Inderdaad. Toch hebben we één manier gevonden: via het onderzoeken van sterbevingen. Daar ging mijn promotie-onderzoek over.”

Sterbevingen?

“Ja. Elk object in de natuur kan beven. Als ik op deze tafel klop, dan trilt die tafel ook eventjes. Daarna dempt die trilling weer. Onze planeet kent ook lokale bevingen die komen en gaan. Sterren genereren dankzij hun extreme dynamiek voortdurend ritmische bevingen door hun hele lichaam.”

Onze zon ook?

“Ja, die beeft elke vijf minuten.”

Hoe ziet zo’n beving eruit?

“Bij de eenvoudigste sterbeving zet de ster uit, waarna die krimpt. Steeds opnieuw. Maar meestal zijn de patronen veel ingewikkelder, ook omdat je te maken hebt met botsende golven, wat weer nieuwe patronen oplevert. Dat geeft soms honderden trillingen tegelijk. Het kost jaren aan metingen om die kluwen aan bevingen te ontrafelen tot de basisbevingen. We beschrijven dat met prachtige wiskunde.”

Hoe geeft zo’n sterbeving inzage in het binnenste van

sterren?

“Vergelijk het met aardbevingen. Die brengen golven voort die tegen de ijskern van onze planeet stuiten en dan weer richting het oppervlak gaan. Tijdens hun reis worden ze beïnvloed door alles wat ze tegenkomen. Seismografen meten de trilfrequenties en kunnen daaruit afleiden hoe onze planeet in elkaar steekt: wat de druk is binnenin, de dichtheid, de temperatuur. Wij doen precies hetzelfde. Maar dan met gasbollen.”

Beeft iedere ster aan de hemel op geheel eigen wijze?

“Exact. Elke ster is dus een uniek driedimensionaal muziekinstrument. Want wat krijg je als je de druk, temperatuur en dichtheid van gas verandert? Geluidsgolven. Dat is niet anders dan als ik praat. Ik laat gassen vibreren en daardoor verstaan we elkaar. Je kunt dus zeggen dat de melodie van sterren hun verborgen binnenzijde onthult.”

Conny Aerts en haar collega’s hebben, zo legt ze uit, ontdekt dat elke ster gekenmerkt wordt door een *uniek* bevingspatroon, dat elke ster een unieke melodie produceert. Wat is de oorzaak daarvan? Hoe kun je dat verklaren?

In de Theosofie kunnen we daarover de nodige informatie vinden. De sleutel tot begrip is hierbij, dat alle dingen die we in de kosmos waarnemen of ooit zouden kunnen waarnemen, *beziel*d zijn: het zijn de lichamen van bepaalde wezens. Wezens die in de kern onvergankelijk zijn – dus altijd blijven leven – en periodiek, bij elke wedergeboorte, een lichaam opbouwen om verdere ervaring op te doen. Elk lichaam moet dus gezien worden als een tijdelijk ‘voertuig’ dat direct is voortgevloeid uit een levend wezen, een brandpunt van bewustzijn.

Elk lichaam weerspiegelt de kenmerken van het achterliggende bewustzijn

Nu heeft elk wezen in het Universum door de tijden heen een unieke karakteristiek opgebouwd. Herinner u: elk wezen is er altijd geweest. Dat eigen karakter doet het verschillen van elk ander wezen. Je kunt het zijn wezenlijk kenmerk noemen, de aard of essentie van zijn bewustzijn. In de Theosofie wordt dat zijn ‘swabhāva’ genoemd.

Elk lichaam komt voort uit en weerspiegelt het karakter van het bezielende bewustzijn, het weerspiegelt zijn grondtoon als het ware. Daarom is elk lichaam precies geschikt voor, precies behorend bij het wezen dat het tijdens zijn laatste geboorte naar zijn eigen patroon heeft opgebouwd. Het bewustzijn erachter zet zijn ‘stempel’ op alle krachten en substanties die van hem uitgaan. Dat geldt dus ook voor ons als mens: ons lichaam, met al zijn kenmerken, past bij het unieke karakter dat we gedurende talloze reïncarnaties hebben ontplooid.

Daarnaast weerspiegelt elk lichaam ook (soms met een vertraging) de continue veranderingen in het bewustzijn van het wezen. Het volgt de innerlijke groeifasen van dat wezen. Als het om sterren gaat, is daarover door de astronomen veel kennis verzameld: zij weten hoe een pasgeboren, een jonge, een volwassen en een oude ster er fysiek gesproken uitzien — totdat het sterwezen zijn cyclus heeft afgerond en in een flits zijn bewustzijn terugtrekt in de innerlijke gebieden: totdat hij *sterft*.

Wat is een ster?

Als we praten over ‘een ster’, zoals onze zon, hebben we het over een machtig grote gemeenschap van wezens, die zeer nauw samenwerken. Er is één leidend wezen: een goddelijk wezen met een kosmisch bewustzijnsbereik, die we het ‘zonnewezen’ kunnen noemen. Dat wezen creëert bij zijn wedergeboorte een sfeer, een krachtveld, een ‘aura’ waarbinnen bijna ontelbare andere wezens leven, werken, evolueren. Die ondergeschikte wezens vormen het ‘lichaam’, het ‘instrument’ waardoor het zonnewezen werkzaam is.

Vele wezens binnen ons zonnestelsel vertoeven enige tijd binnen het etherische hart van het zonnewezen. De wezens die de planeten van ons zonnestelsel bewonen (waaronder wij aardse mensen), keren tijdens hun cyclische groeiprocessen steeds even terug in het hart van de zon, hun *spirituele ouder*.

Als we dus nadenken over de bouw van een zonnebol, over zijn buitenste laag en zijn meerdere lagen erbinnen, hebben we het over *groepen wezens*, die binnen de totale sfeer van de zon hun passende plaats hebben, zoals alle medewerkers van een groot bedrijf hun plek innemen waar ze hun taak kunnen verrichten.

Trillingsfrequenties zijn uitingen van karakteristieken

Het specifieke karakter van een zonnewezen weerspiegelt zich, zo zeiden we al, in *al* zijn uitingen: niet alleen in de

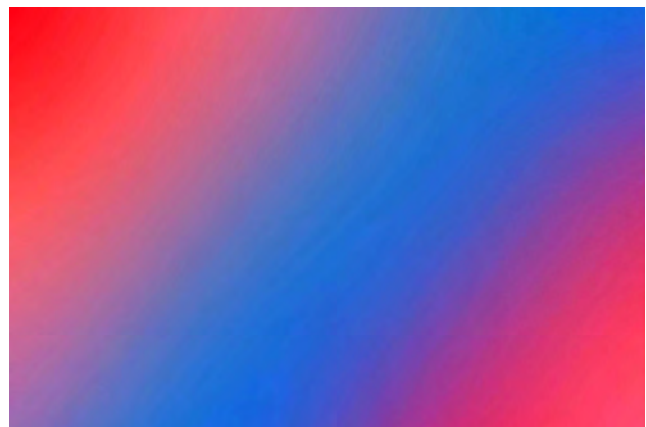
structuur van zijn lichaam, maar bijvoorbeeld ook in het type straling dat het emaneert (zijn ‘lichtspectrum’) en in het patroon van zijn bevingen. Dat karakter drukt zich ook uit in al zijn delen die de onderzoekers *niet* kunnen waarnemen met hun stoffelijke instrumenten: zijn goddelijke, geestelijke, mentale, vitale en astrale delen, kortom, in het onzichtbare leeuwendeel van het totale wezen ‘zon’.

Onderzoekers als Conny Aerts weten met speciale camera’s in onderzoekssatellieten, en wiskundige analysemethoden uiteindelijk te achterhalen wat het basisritme van een ster is: zijn ‘eigen-trilling’ als het ware. Bij de zon is dat, zo zei ze, ‘eenmaal in de vijf minuten’. Maar achter zulke nuchtere getallen schuilen verschillen in *karakteristieken*. We leggen dat met een voorbeeld uit.

Denk bijvoorbeeld aan het spectrum van zichtbare straling: rood en blauw licht hebben verschillende frequenties, en die kun je meten. Maar de kleur rood heeft een andere emotionele invloed op ons dan blauw: rood voelt warm aan, soms ook activerend of alarmerend; blauw voelt koeler aan, is meer rustgevend.

Dat principe, dat ‘kleuren’ een karakteristiek uitdrukken, geldt ook voor sterren. Neem een rode en blauwe ster, bijvoorbeeld. En dan bedoelen we de kleur bekeken vanuit een standpunt buiten onze aardse atmosfeer, want onze atmosfeer kan binnenkomende straling sterk modificeren, heel anders laten lijken. Rood, zo zegt De Purucker, is gerelateerd aan het beginsel ‘begeertekracht’. Blauw, indigo-blauw, is gerelateerd aan ‘het hogere denken’. Maar, zo waarschuwt De Purucker ons, dat wil niet zeggen dat alle roodachtige sterren spiritueel minder ver ontwikkeld zijn dan blauwige. Zo simpel is het niet. Elke kleur heeft een spirituele en een materiële kant.

De zichtbare kleur blauw kan juist op een *relatief materiële*

De meeste mensen ervaren de rode stroken als voorgrond en de blauwe strook als de rustige achtergrond.

geaardheid wijzen. Immers, hoe hoger de frequentie van straling is, des te ‘harder’ die is, en des te meer die zich gaat gedragen als een deeltje. Binnen het spectrum van kleuren dat onze ogen kunnen zien, heeft blauw een veel hogere frequentie dan rood. Rood is in dat opzicht juist een kenmerk van relatieve spiritualiteit.⁽²⁾

Wat bevindt zich binnen de gloeiende bol die we aan de hemel zien?

Conny Aerts legde uit dat de bevingen van de zon ons aanwijzingen geven over zijn interne structuur, net als aardbevingsgolven dat doen over de interne structuur van de aarde. En zoals je ook uit het timbre van een viool iets kunt afleiden over zijn bouw. Er is bijvoorbeeld berekend dat de inwendige lagen van de zonnebol sneller om hun as lijken te roteren dan zijn buitenkant, met als gevolg een enorme dynamiek van stromingen en draaikolken. De vraag is dus: wat bevindt zich *binnen* die gloeiende bol die wij ‘zon’ noemen? De theosofische leer hierover kan verrassend overkomen: het ware zonnelichaam zien we niet eens!

Het ware fysieke lichaam van de zon bestaat uit een wonderbaarlijk kleine kern, opgebouwd uit fysieke substantie in haar *meest spirituele* toestand.⁽³⁾ Die is voor ons, in ons huidig evolutiestadium, onzichtbaar. “De zon zelf, de kern ervan, zouden we in de palm van onze hand kunnen houden”, zo schreef Gottfried de Purucker.⁽⁴⁾ Zo klein. Toch is die kern het brandpunt, de poort, van gigantische kosmische krachten, die intreden en uittreden. De zonnebol die we wel zien, is een illusoir verschijnsel. Je kunt het zien als een uitgestraalde ‘aura’, van etherische aard. Je kunt de zonnebol vergelijken met een straatlantaarn midden in de nacht, terwijl het mist of zachtjes regent. Dan zie je een soort ronde bol van licht rondom de lamp, in plaats van de echte lamp zelf (die niet of hoogstens vaag te zien is). De zichtbare zon, die uiterst felle bol waar we overdag niet met onze blote ogen naar kunnen kijken, is een invloedssfeer, een aura. Hij ‘verbergt’ zijn ware structuur.

Dat de onderzoekers alle scheikundige atomen die we kennen van onze planeet ook kunnen terugvinden in de zon, is daar niet mee in tegenspraak. Die atomen, die wezens (want het zijn wezens), waaronder waterstof en helium, bevinden zich binnen die zonnesefer in een heel andere toestand dan dezelfde stoffen op de aarde. Hun fundamentele karakter is wel gelijk: waterstof is bijvoorbeeld nog steeds waterstof, maar die waterstofwezens bevinden zich in een veel geestelijker toestand. Ze gedragen

zich anders, veel dynamischer, dan op de aarde.

En dat is dan ook de reden waarom de wetenschappers menen dat de binnenkant van de zon heel heet is: want op aarde geldt dat hete gassen zich dynamisch gedragen. Maar de aura van de zon is niet heet, al kan er aan zijn buitenrand wel hitte ontstaan (zie voor meer uitleg hierover referentie 5); de interne dynamiek wordt veroorzaakt doordat die aura in een veel etherischere toestand is dan de stoffen op aarde.⁽⁵⁾

Toekomstige ontdekkingen ...

Conny Aerts heeft, zoals gezegd, aan de studie van sterbevingen een grote bijdrage geleverd. Daarvoor kreeg ze in 2022 de Kavli-prijs, die bekendstaat als ‘de Nobelprijs voor de sterrenkunde’. Misschien interessant om te vermelden: zij werd geboren in een eenvoudig arbeidersgezin. Niettemin had ze haar intense belangstelling voor sterren al als jong kind. Voor haar waren de avonden en nachten perioden van grootse verwondering. En vooral dankzij de alerte directeur van haar basisschool kreeg zij de kans om te gaan studeren.

Door steeds beter ‘naar de melodie van de planeten en sterren te luisteren’ zullen, zo denken wij, nog belangrijke ontdekkingen worden gedaan. Om een hint te geven, de Meesters van Wijsheid deden eind 19e eeuw deze voorspelling: de wetenschap zal bepaalde onzichtbare planeten eerder gaan *horen* dan *zien*.⁽⁶⁾

Referenties

1. *New Scientist*, Nederlandse editie, juni 2023, p. 21-25.
2. G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 5. Hierarchies and the doctrine of emanations*. The Hague, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 100-104 (p. 65-68 oorspronkelijke Engelse editie).
3. G. de Purucker, *Grondslagen der Esoterische Wijsbegeerte*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1982, p. 69, 73-74 (p. 46, 50 oorspronkelijke Engelse editie). De oorspronkelijke Engelse editie is te vinden op: <https://blavatskyhouse.org/literature/gottfried-de-purucker/fundamentals-of-the-esoteric-philosophy/>
4. Zie ref. 3, p. 392 (Nederlandse editie), p. 322-323 (Engelse editie).
5. Zie ref. 3, p. 386, 389 (Nederlandse editie), p. 317, 319 (Engelse editie); G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 4. Galaxies and Solar Systems*. The Hague, I.S.I.S. Foundation, 2015, p. 37 (p. 17 oorspronkelijke Engelse editie).
6. *De Mahatma brieven aan A.P. Sinnett*. A.T. Barker (redacteur). Pasadena, Californië, Theosophical University Press, 1979, brief nr. 23B, p. 184, antwoord op vraag 14.

Uw vragen

Wat betekent Krishna?

In *De Bhagavad-Gītā* wordt Krishna voorgesteld als de bron en essentie van het ganse Heelal en ook als de wagenman en wijze raadsman van Arjuna, de boogschutter. Kunnen we misschien zeggen dat Krishna het grenzenloze voorstelt? En wat is dan de relatie met de mens Krishna, die ongeveer 5000 jaar geleden leefde en een van de grote Boodschappers was? Vele Hindu's zien Krishna daarnaast als een god die vereerd moet worden, een waaraan zij dagelijks offeren. Hoe kunnen we Krishna dan zien?

Antwoord

Om hierover meer begrip te krijgen, is het goed ons te herinneren dat in religieuze geschriften en mythologieën één begrip – Krishna in dit geval – meerdere betekenissen kan hebben. Die betekenissen staan meestal niet los van elkaar. Ze zijn vaak toepassingen van *eenzelfde* grondidee op verschillende niveaus van bestaan. Bijvoorbeeld op het niveau van de Kosmos, het Zonnestelsel, de gehele Mensheid, en de individuele Mens. Dat geldt ook voor de betekenis van Krishna.

In alle mythologieën is de betekenis van de goden afhankelijk van de context. Bij de oude Grieken stond Zeus bijvoorbeeld soms voor de top van de Zonne-hiërarchie, soms voor de Universele Wet (karma) en soms voor de begeertekracht. Denk bij dat laatste aan het beeld van Prometheus, de *Lichtbrenger*, die door Zeus (de stoffelijk gerichtete begeerte) aan het materiële bestaan (de rots) werd geketend.

Krishna als Ātman of de Logos

In de *Bhagavad-Gītā* zegt Krishna (hoofdstuk 10, vers 20): “Ik ben het Zelf”, *Aham Ātman*. “Mijn Zetel is in het hart van ieder wezen.” Dit vers geeft ons een sleutel. Krishna staat voor het Universele Zelf, voor Ātman, het Zelf met een hoofdletter Z: de bron en het toppunt van het Universum. De oude Grieken noemden dat beginsel vaak de *Logos*.

En omdat elk wezen binnen ons Universum een kind of uitvloeisel is van het ene Ātman, draagt elk wezen een straal van Ātman in zich, als het hoogste beginsel in zichzelf. Vandaar: “Mijn Zetel is in het hart van ieder wezen.” Immers, het hoogste beginsel in jou en mij en alle andere mensen is wezenlijk hetzelfde: de *Ene* kosmische essentie (Krishna), waarbinnen wij allen leven, en waar we symbolisch gezien periodiek uit voortvloeien en in terugkeren. Deze grondgedachte – dat de goddelijke kern in ons één is met de goddelijke kern van de Kosmos – vinden we in elke religie. Ook in het *Nieuwe Testament*, Johannes 10:30, waar Christus zegt: “Ik en de Vader zijn één.” Hieruit volgt: universele broederschap is een feit, we zijn onverbrekkelijk met elkaar verbonden, of we dat nu doorhebben of niet.

De relatie tussen Krishna en het Grenzenloze

Is Krishna daarmee wat we in de Theosofie vaak ‘het Grenzenloze’ noemen? Nee, want er bestaan talloze Kosmosen, talloze Universa, en elk daarvan heeft zijn eigen top of Krishna. Er zijn dus oneindig veel ‘Krishna’s’ binnen het

Grenzenloze. Of anders gezegd, elke Krishna heeft weer een ‘Krishna’ boven zich. Er bestaat geen absolute top, elke top is relatief. In feite zijn wij als individueel mens een mini-kosmos, en ook ons diepste Zelf kan terecht Krishna genoemd worden. Het ‘Grenzenloze’ is zonder eigenschappen, onnoembaar, ondenkbaar, want het omvat een oneindige verscheidenheid aan levensuitingen. Het Grenzenloze is geen wezen, het is geen kracht, en is dus geen bron. Je kunt alleen zeggen dat het IS.⁽¹⁾ Subba Row, een geleerde Indiase Theosoof die nauw heeft samengewerkt met mevrouw Blavatsky, geeft over de betekenis van Krishna als *Logos* zeer deskundige uitleg in een serie lezingen, die later gebundeld zijn in zijn boek *Studies in de Bhagavad-Gītā*.⁽²⁾ Hij legt ook uit waarom op enkele plekken in de *Bhagavad-Gītā* Krishna verklaart één te zijn met Parabrahman. Parabrahman betekent ‘voorbij Brahman’, voorbij de hoogste god die we ons voor kunnen stellen. Parabrahman duidt dus op het LEVEN voorbij onze hiërarchie en wordt daarom wel gelijkgesteld met het Grenzenloze, of het Onnoembare.

Het lijkt dus tegenstrijdig als Krishna zegt dat hij één is met Parabrahman, maar dat is niet zo. Als *uitdrukking* van Parabrahman kan Krishna zichzelf met Parabrahman vereenzelvigen. Immers, iedereen is in het diepst van zijn wezen het Grenzenloze. Subba Row zegt dat zo: “... het (de Logos, Krishna) verschilt in substantie, om het zo te zeggen, of in wezen, niet van Parabrahman en toch verschilt het er tegelijkertijd wel van, omdat het een geïndividualiseerd bestaan heeft. (...) Het heeft een eigen bewustzijn en individualiteit.”⁽³⁾ In feite

is de Logos niet onkenbaar zoals Para-
brahman, maar behoort het tot de
hoogste kennis die de mens zich eigen
kan maken.⁽⁴⁾

Krishna in ons

De Krishna *in ons*, zoals we al zeiden,
stelt onze onsterfelijke hogere natuur
voor, onze diepste kern. Vanuit onze
hogere natuur vloeien alle edele en ver-
heffende impulsen in ons denkbewust-
zijn, als wij tenminste naar onze
Innerlijke Leraar – onze Krishna – *wil-
len* luisteren. In de symboliek van de
Bhagavad-Gītā: Krishna is de wagen-
menner en Arjuna – die voor elk men-
selijk bewustzijn staat, zo legt Subba
Row uit – is de strijder op het Pad van
Innerlijke groei, die voor de keuze
staat: luister ik naar mijn hoger Zelf of
niet? Handel ik ernaar of niet? Krishna
kan raad geven, en het is aan ons,
Arjuna's, om die raad in de praktijk van
het leven vorm te geven. Wij zijn het
die moeten 'strijden' ...

Krishna als Avatāra

Nu komen we op het historische feit,
dat ongeveer 5000 jaar geleden een
grote Boodschapper van Wijsheid en
Mededogen onder de mensen werkte,
met de naam Krishna. Krishna was een
Avatāra, en dat wil zeggen dat op be-
paalde momenten dit menselijk wezen
werd overstraald door een goddelijk
wezen, zodat daadwerkelijk een godde-
lijke impuls in het menselijk bestaan
gebracht kon worden — via het kanaal
van een vergevorderd mens. In *De
Bhagavad-Gītā* zegt Krishna (die deze
goddelijke invloed vertegenwoordigt):
“Ik belichaam Mij dus van eeuw tot
eeuw, ter bescherming van het goede,
ter vernietiging van het kwade, en tot
vestiging van rechtvaardigheid.”⁽⁵⁾

Ons wordt geleerd dat op het moment
dat Krishna stierf, in 3102 voor onze
jaartelling, een grote evolutieperiode

van de mensheid afgesloten werd (het
Dwāpara-yuga) en een andere, zeer lange
cyclus begon (het Kali-yuga).⁽⁶⁾

Moet Krishna vereerd worden?

Het laatste punt dat de vragensteller
aankaart, is het feit dat vele Hindu's
Krishna zien als een 'te vereren god'.
Mensen over de hele wereld hebben
de neiging de goden te antropomorfi-
seren: er allerhande menselijke eigen-
schappen aan toe te kennen. Als
mensen bidden tot Krishna in de hoop
daardoor een soort beloning te ontvan-
gen, heeft Krishna net zo'n gedegene-
reerde functie als de heiligen dat
hebben in de Katholieke Kerk: je hoopt
dat krachten *buiten jou* je problemen
zullen oplossen. Maar dat kunnen we
alleen zelf.

Weliswaar wordt in de *Bhagavad-Gītā*
Arjuna aangespoord al zijn gedachten
en handelingen 'aan Krishna te wijden',
maar omdat Krishna zijn eigen innerlijke
god is, wordt daar niet het aanbidden
van een buiten de mens staande god
bedoeld. De innerlijke Krishna leeft in
het besef van eenheid en onlosmakelijke
verbondenheid van alle wezens. Arjuna
– wij dus! – wordt aangespoord die god-
delijke eigenschappen in zich te ontwik-
kelen. In het begin van het zestiende
hoofdstuk van de *Gītā* worden die ka-
rakteristieken opgesomd. We noemen
er enkele: onbevreesdheid, zuiverheid
van denken, standvastigheid in Yoga
door wijsheid, gerechtigheid, waarheids-
liefde, zachtmoedigheid, ingetogen-
heid, bescheidenheid. Kortom, het gaat
om 'de zachte krachten', om universele
liefde en mededogen. Die eigenschap-
pen ontwikkelen is de beste 'verering'
van Krishna.

In feite kun je in de *Bhagavad-Gītā* zelf
terugvinden dat de enige zinvolle *offers*
liggen in het offeren van onze egoïsti-
sche neigingen, en dat de enige zinvolle

verering is, te gaan leven vanuit de ge-
dachte van universele broederschap.
Hoe anders kun je de achterliggende
eenheid (Krishna) vereren, dan door
steeds gericht te zijn op het welzijn van
al wat leeft? Ons lot is immers on-
scheidbaar verbonden met het lot van
onze medemensen en alle andere soor-
ten wezens. Een intuïtief vers uit de
Bhagavad-Gītā gaat daarover:⁽⁷⁾

Giften, als vanzelfsprekend

geschonken,

op het juiste moment en de juiste
plaats,

aan de juiste persoon,

van wie niets wordt terugverwacht,
zijn van de natuur van Sattva.

[Sattva: waarheid, wijsheid; red.]

Nadenken over de betekenis van Krishna
is heel zinvol. Dan ontdekken we on-
der andere, dat *alle* religies uitgaan van
een goddelijk element *in* de mens: de
inspirator en Leraar in ons leven, waar-
uit we elk moment wijsheid kunnen
putten als we ons ervoor openstellen.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I.* Vele edities, p. 14 (originele Engelse paginering).
2. T. Subba Row, *Studies in de Bhagavad-Gītā*. Amsterdam, Uitgeverij der Theosofische Vereniging Nederland, 1999.
3. Zie ref. 2, p. 22-23.
4. Zie ref. 2, p. 22.
5. *De Bhagavad-Gītā. Het boek van Yoga*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1979, hoofdstuk 4, vers 8.
6. G. de Purucker, *Occult glossarium*. Den Haag, Stichting I.S.I.S., 1993, lemma 'Yuga', p. 249-251.
7. Zie ref. 5, hoofdstuk 17, vers 20.

Activiteiten Agenda

Online lezingen

In 2025 is het 150 jaar geleden dat de Theosophical Society werd gesticht. Minstens zes generaties hebben sinds 1875 wereldwijd gewerkt om oude, beperkte visies en vooroordelen te vervangen door nieuwe, ruimere, meer universele visies.

Ons team van sprekers heeft gekozen voor een *actieve* manier om hieraan aandacht te schenken. Alle vijf lezingseries tot aan de zomer 2025 hebben het thema '18 miljoen jaar Theosofia; 150 jaar Theosofie'. Ze vormen als het ware één doorlopende lezing, waarin het stimuleren van de groei van de mensheid door de jaren heen stap voor stap wordt gevolgd. Van het meest universele netwerk van spirituele wereldhervormers, tot aan de kleine maatschappelijke verbeteringen en vrijheden, die iedereen nu vanzelfsprekend vindt maar die telkens door een kleine groep pioniers is bevochten.

Wij hopen de organische samenhang tussen al deze activiteiten te laten zien, zodat u zelf kunt ontdekken *of*, en *wat* u *zelf* aan de bewustwording van de mensheid zou willen bijdragen. En één ding is zeker: iedereen kan dat. De eerste twee lezingseries in 2025 zijn:

SERIE 5 - JANUARI

De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden

In deze serie belichten we het werk van de Hiërarchie van Mededogen, tót de impuls van H.P. Blavatsky. Deze lezingenserie is toegelicht in ons vorige nummer van *Lucifer*.

- 08-01 De Hiërarchie van Mededogen – wereldwijd, van alle tijden
- 15-01 Het ontwaken van de mensheid
- 22-01 Mysteriescholen: de bron van elke religie, filosofie en wetenschap
- 29-01 Spirituele impulsen vóór H.P. Blavatsky's komst in 1875

SERIE 6 – FEBRUARI

H.P. Blavatsky's plaats en taak in de Hiërarchie van Mededogen

- 05-02 Het Mysterie H.P. Blavatsky (exoterisch en esoterisch)
- 12-02 Het ontsluiten van de onzichtbare werelden
- 19-02 Het openbreken van de oosterse wijsheid
- 26-02 De Geheime Leer en de Esoterische School

In februari zal Helena Petrovna Blavatsky en haar werk centraal staan. Vier lezingen, niet over haar als persoon – want er is niets saaier dan het bekijken van oude foto-albums – maar over de *functie* die zij had in het werk van de Hiërarchie van Mededogen.

Haar werk was geen eenmalig solo-optreden, maar een groepsgebeuren, met leraren en leraren van leraren, reikend tot in de innerlijke lagen, de ziel en de geest, van deze levende planeet aarde. Inzicht in deze diepere lagen geeft ook inzicht in de plaats en taak van *onszelf* in dit groepsgebeuren, dat tot op heden nog steeds gaande is. Het hoe en waarom van haar optreden is het onderwerp van de eerste lezing van deze serie. In de andere lezingen staan de drie spirituele impulsen die zij aan het denken van de mensheid gaf, centraal. Drie explosies van nieuwe ideeën, nieuwe visies, die de mentaliteit van de mensheid voorgoed veranderd hebben. De eerste impuls was haar werk in New York, waar zij de Theosophical Society stichtte. De tweede impuls was haar werk in India en de

H.P. Blavatsky's plaats en taak in de Hiërarchie van Mededogen

derde impuls was haar baanbrekende werk in Europa. In plaats van *over* haar te schrijven, inspireert het meer om de innerlijke kracht van haar eigen woorden hier te geven. In haar artikel ‘Le Cycle Nouveau’ [The New Cycle, De Nieuwe Cyclus] zegt zij het volgende tot iedereen die bereid is om – net als zij – voor de mensheid te werken:

“... Diegenen die niet kunnen wennen aan het idee van een geestelijk Ego, een levende ziel en een eeuwige Geest binnen hun stoffelijk omhulsel (dat zijn illusoir bestaan aan deze principes dankt); diegenen voor wie het hele idee van een bestaan na de dood een onderwerp van irritatie is, slechts het symbool van een onbekende grootheid, of het onderwerp van een of ander geloof, het resultaat van theologische en mediamieke hallucinaties — zij doen er goed aan, zich voor te bereiden op de ergste teleurstelling die de toekomst voor hen in petto heeft.

Want uit de diepten van het donkere, modderige water van het materialisme, dat aan alle kanten de horizon van het grote hiernamaals voor hen verbergt, rijst in deze laatste jaren van de eeuw een mystieke kracht op. Het is nu nog alleen het eerste zachte ruisen, maar het is een boven-menselijk ruisen — ‘bovennatuurlijk’ alleen voor de bijgelovigen en onwetenden. De geest van waarheid zweeft nu over het oppervlak van de donkere wateren, en door deze wateren te scheiden, dwingt hij ze om hun spirituele schatten vrij te geven. Deze geest is een kracht die noch belemmerd noch tegengehouden kan worden. Zij die deze geest herkennen en voelen dat dit het ultieme moment van hun verlossing is, zullen erdoor worden opgetild en voorbij de illusies van de grote astrale slang worden gedragen. De vreugde die zij zullen ervaren zal zo indringend en intens zijn dat, als er tussen hun denken en hun lichaam van vlees geen afscheiding zou bestaan, deze gelukzaligheid hen zou doorboren als scherp staal. Wat zij zullen ervaren is geen vreugde, maar een gelukzaligheid die een voorproefje is van het kennen van de goden, het kennen van goed en kwaad en van de vruchten van de boom des levens.

... En wat *deze* mensen betreft: waarom niet voldoende moed vergaard om afstand te nemen van hun wereld van frivole bezigheden, hun eigen pleziertjes en zelfs hun persoonlijke belangen, behalve wanneer die belangen deel uitmaken van hun plichten jegens hun familie of anderen? Niemand is zo druk of zo arm dat hij geen nobel ideaal kan creëren en volgen. Waarom dan aarzelen om de weg naar dit ideaal vrij te maken, over alle obstakels, over elk struikelblok, elke kleine hindernis van het sociale leven

heen, om recht vooruit te marcheren tot het doel is bereikt? ... Het is waar dat de eerste voorwaarden die nodig zijn om dat doel te bereiken een absolute belangeloosheid, een grenzenloze toewijding aan het welzijn van anderen, en een volledige onverschilligheid voor de wereld en haar meningen is. Om de eerste stap op dat ideale pad te zetten, moet het motief absoluut zuiver zijn; geen enkele onwaardige gedachte mag de blik afleiden van het doel dat voor ogen staat, geen enkele twijfel of aarzeling mag de voeten hinderen.

... We dienen geen enkele mening van anderen superieur te achten aan de stem van ons eigen geweten. Laat daarom dat geweten, ontwikkeld tot zijn hoogste graad, ons leiden in alle gewone handelingen in het leven. En wat het gedrag van ons *innerlijk* leven betreft, laten we onze volledige aandacht richten op het ideaal dat we onszelf hebben gesteld, en verder kijken, zonder ook maar de geringste aandacht te schenken aan de modder aan onze voeten ...

Zij die in staat zijn deze inspanning te leveren zijn de ware Theosofen; ...”

Referentie

1. H.P. Blavatsky, ‘Le cycle nouveau’. Artikel in: *La revue theosophique*, jaargang 1, 21 mei 1889, p. 3-13. In: H.P. Blavatsky, *Collected Writings. Volume XI*, p. 131-137 (eveneens de Engelse vertaling).
-

Online Lezingen

De lezingen zijn live te volgen via:
blavatskyhouse.org/nl/lezingen/volg-live/
Gedurende de lezing is er driemaal de
gelegenheid vragen te stellen, via de
chat-functie of via de e-mail:
vragen@blavatskyhouse.org

Onze reeds gegeven lezingen zijn te vinden op:
youtube.com/@theosophicalsocietypointloma

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Nico Ouwehand,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den
Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactiesecretariaat: A. Kramer
T: 070-3461545
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

De nummers zijn gratis te downloaden
van onze website blavatskyhouse.org.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
Jaarabonnement € 30,00 voor
6 nummers per post verzonden.
Losse nummers per post € 9,36.
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer.red@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in
enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere
manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

BTW-nummer: 003417190B01

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International
Study-centre for Independent Search
for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen en
verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften, en
het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheids subsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

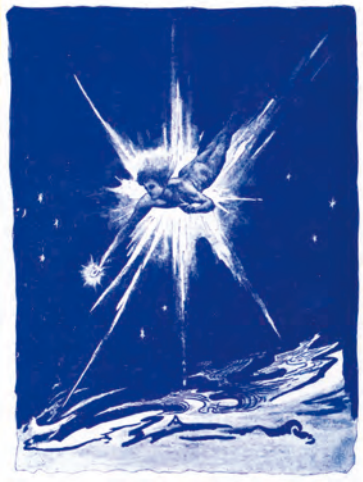

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfeiten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)